

עברית

חינוך

קליטת עלייה

עיצוב: סטודיו הראל

עברית

חינוך

קליטת עלייה

הופק על ידי
אגף מידע ופרסום
המשרד לקליטת העלייה
רחוב הלל 15 ירושלים 94581
כל הזכויות שמורות ©
ירושלים

Publications Department
Ministry of Immigrant Absorption
15 Rehov Hillel, Jerusalem 94581
All Rights Reserved ©

www.moia.gov.il
e-mail: info@moia.gov.il

חינוך

מערכת החינוך בישראל

מהדורה ראשונה

הופק על ידי אגף מידע ופרסום
המשרד לקליטת העלייה
מנהלת האגף: **אידה בן שטרית**
מנהלת מדור עברית: **אוה מדמון**
מספר קטלוגי: 0600805010
ירושלים 2006 ©

5	מערכת החינוך בישראל חוק חינוך חובה מבנה מערכת החינוך שנת הלימודים ויום הלימודים הרשמה למוסדות חינוך מסגרות טיפול בתינוקות ופעוטות גן טרום-חובה גן חובה בית הספר היסודי חטיבת הביניים החטיבה העליונה - בית הספר התיכון
23	הורים ובית הספר
24	ספרים וציוד לבית הספר
25	סיוע לתלמידים עולים סיוע כספי
28	הקלות בבחינות בגרות
31	מסגרות חינוך נוספות
33	תלמידים מחוננים
34	תלמידים בעלי צרכים מיוחדים חוק החינוך המיוחד סיוע של משרד הרווחה סיוע של משרד הבריאות סיוע של המוסד לביטוח לאומי ארגוני מתנדבים
39	חינוך משלים וחינוך בלתי פורמלי
42	השכלה גבוהה

44	נספח I: עצות שימושיות
49	נספח II: שירותו נוער - לאן לפנות
52	כתובות ומספרי טלפון
	רגע מזמנך
	רשימת פרסומים בעברית

מערכת החינוך בישראל

בחירת מסגרת החינוך המתאימה לילדיכם, היא אחד הצעדים החשובים ביותר בתהליך הקליטה של משפחתכם. הסתגלותם של הילדים למסגרת זו הוא בסיס להשתלבותם בארץ ובחברה. לפיכך, ככל שיהיה בידכם יותר מידע על האפשרויות החינוכיות השונות הפתוחות בפני ילדיכם, כך יגדלו סיכויי הצלחתם. חוברת זו אינה מתארת ואינה יכולה לתאר את כל אפשרויות הבחירה הקיימות. מטרתה לסייע לכם להכיר את מערכת החינוך בישראל, ולהקל במשהו את "ייסורי המעבר" הצפויים לכם ולילדיכם. מידע מפורט יותר על בתי הספר תוכלו לקבל במשרד לקליטת העלייה או במחלקת החינוך של הרשות המקומית במקום מגוריכם. גם ארגוני העולים יוכלו לספק לכם מידע על האפשרויות החינוכיות בישראל.

בשאלות הנוגעות לקליטת תלמידים עולים בבתי הספר ניתן לפנות למפקחים על קליטת העלייה במשרדים המחוזיים של משרד החינוך.

המידע בחוברת זו מבוסס על נתונים שנמסרו על ידי מקורות רשמיים שונים. הנתונים כפופים לשינויים. במקרה של אי-התאמה, יחולו תקנות משרד החינוך, המשרד לקליטת העלייה וגופים ממשלתיים או ציבוריים אחרים.

חוק חינוך חובה

חוק חינוך חובה (1979) קובע שכל ילד מגיל חמש עד שש-עשרה, כלומר מגן חובה ועד סוף כיתה י', חייב ללמוד בבית ספר, ללא תשלום שכר לימוד. החינוך מעל גיל שש-עשרה ועד לסיום בית הספר התיכון ניתן חינם אך אינו בגדר חובה.

בבתי הספר הממלכתיים, אמנם, לא גובים שכר לימוד, אבל החינוך בישראל עולה כסף. בכל שנה יש לרכוש ספרי לימוד, מחברות, מכשירי כתיבה וכו', ולשלם עבור טיולים ופעילויות אחרות המתקיימות במסגרת בית הספר. ההורים נדרשים, לעיתים, לשלם גם בעבור שיעורי העשרה, כמו אמנות או מוסיקה. בקצרה, חינוך חינם בישראל עולה בכסף.

מבנה מערכת החינוך

חינוך ממלכתי רשמי

- החינוך הממלכתי – רוב שעות הלימוד במקצועות חובה, חומר הלימוד נקבע על ידי משרד החינוך
- החינוך הממלכתי הדתי – רוב שעות הלימוד במקצועות חובה כולל לימודי קודש, לפי תוכנית הלימודים של משרד החינוך, שעות הבחירה מוקדשות בין השאר ללימודי יהדות מוגברים, מחשבים ועוד.

חינוך עצמאי שאינו רשמי

- חלק מבתי הספר העצמאיים מוכרים על ידי משרד החינוך וחלקם אינם מוכרים.
- החינוך העצמאי הדתי – רוב שעות הלימוד מוקדשות ללימודי יהדות, משרד החינוך אינו אחראי לתוכנית הלימודים.
- בתי ספר עצמאיים – רוב בתי הספר התיכוניים הם עצמאיים ומוכרים על ידי משרד החינוך. בבתי הספר העצמאיים יש לצוות בית הספר ולהורים השפעה על עיצוב תוכנית הלימודים.

מסלולים אלה קיימים מגן הילדים ועד סיום בית הספר היסודי. במסגרת החינוך הממלכתי הרשמי ההורים יכולים לבחור, באזור מגוריהם, את סוג בית הספר בו ילמדו ילדיהם.

החינוך הממלכתי

בבתי הספר היסודיים בחינוך הממלכתי, כ-75% מתכנית הלימודים הם לימודי חובה וכ-25% - לימודי רשות. תכנית לימודי החובה כוללת עברית (ספרות, דקדוק והבעה), חשבון, גיאוגרפיה, היסטוריה, טבע ואנגלית. התכנית כוללת גם לימודי יהדות (תנ"ך ומסורת), שאותם מלמדים מן הזווית הלאומית-תרבותית, ללא דגש על קיום מצוות הדת או על אמונה דתית.

מקצועות הרשות נקבעים על ידי ועדת החינוך של כל בית ספר המורכבת מהורים, מורים ומנהל בית הספר. הסדר זה מעניק מידה מסוימת של חופש, אף שמשרד החינוך קובע את תכניות הלימודים לכל המקצועות. אם חלקם של מקצועות הרשות גדול מ-25%, ההורים והרשויות המקומיות משתתפים במימון חלק מהעלויות הנוספות.

ישנם בתי ספר המשתמשים בלימודי הרשות להעברת השקפת עולם מסוימת. דוגמה לכך - בתי הספר של רשת תל"י: תגבור לימודי יהדות. בתי ספר תל"י מקדישים למקורות יהודיים ולמסורת יהודית יותר שעות מהנדרש בתכנית הלימודים של בתי הספר הממלכתיים הרגילים.

חינוך ממלכתי דתי

תכנית הלימודים הבסיסית של בתי הספר הממלכתיים דתיים דומה מאוד לתכנית הלימודים של בתי הספר הממלכתיים. ההבדל הוא בעיקר בלימודי רשות, בהם שמים דגש על לימודי יהדות ולימודי קודש מוגברים. בדומה לחינוך הממלכתי, אם חלקה של תכנית הלימודים המשלימה גדול מ-25%, ההורים מממנים את העלויות הנוספות.

התלמידים בבתי הספר של החינוך הממלכתי דתי אמורים להתלבש ולהתנהג על פי הנהוג בחוגים הדתיים, תפילות הן חלק מסדר היום בבית הספר. יש בתי ספר יסודיים שבהם הלימודים מתקיימים בכיתות מעורבות של בנים ובנות ויש בתי ספר בהם מתקיימים הלימודים בכיתות נפרדות. כדאי לבדוק לגבי כל בית ספר בנפרד, כדי להחליט איזה בית ספר מתאים להשקפותיכם.

החינוך העצמאי

במערכת החינוך העצמאי יש, כאמור, בתי ספר המוכרים על ידי משרד החינוך וגם בתי ספר שאינם מוכרים, חלקם דתיים וחלקם שאינם דתיים.

בבתי הספר העצמאיים המוכרים, תכנית הלימודים הבסיסית היא של משרד החינוך, אולם סגל בית הספר וההורים קובעים את שיטות ההוראה והאופי הכללי של כל בית ספר. דוגמה לבתי הספר עצמאיים שאינם דתיים הם בתי ספר ניסויים.

בתי הספר העצמאיים הדתיים, בנוסף ללימודים הכלליים מקדישים זמן רב יותר ללימודי קודש ומקפידים על קיום מצוות הדת. משרד החינוך אינו אחראי לתכניות הלימודים המשלימות, להעסקת המורים או לפיטוריהם או לרישום התלמידים. רוב בתי ספר העצמאיים הדתיים מקפידים על לבוש צנוע ועל התנהגות התלמידים, תנאי הקבלה מחמירים.

משום שתכנית הלימודים המשלימה, ברוב מוסדות החינוך הדתיים העצמאיים, מהווה יותר מ-25% מכלל שעות הלימוד, תשלומי ההורים בדרך כלל גבוהים יותר.

ייתכנו הבדלים בין בתי הספר מבחינת השקפת העולם החינוכית, האווירה הכללית וההקפדה על צניעות הלבוש.

בתי ספר דתיים בלתי רשמיים שאינם מוכרים על ידי משרד החינוך כוללים בתי ספר המנוהלים על ידי ארגונים דתיים שונים. בתי ספר אלה אינם מלמדים על פי תכנית הלימודים הממלכתית הבסיסית, אלא לפי תכניות לימודים שלהם, ללא התערבות משרד החינוך.

כמעט לכל בתי הספר העל-יסודיים יש מעמד של בתי-ספר עצמאיים מוכרים. הם אינם מנוהלים על ידי משרד החינוך אלא על ידי גופים ציבוריים כגון רשויות מקומיות, רשתות כלל-ארציות כמו "אורט", "עמל" וכדומה, וועדות מקומיות. מידע נוסף בפרק על בית ספר תיכון.

שנת הלימודים ויום הלימודים

גן הילדים

שנת הלימודים בגני הילדים מתחילה ב-1 בספטמבר ומסתיימת ב-30 ביוני. יום הלימודים מתחיל, בדרך כלל, בשעה 8:00 בבוקר ומסתיים בין השעות 12:00 ל-13:00. ישנם מקומות בהם פועלים צהרונים המיועדים בעיקר לילדי הורים עובדים, ההשתתפות כרוכה בתשלום.

החופשות בגני הילדים זהות לחופשות בבתי הספר היסודיים, ומתקיימות בפסח, בסוכות ובחנוכה. גם בחגים היהודיים האחרים ובחגים הלאומיים של ישראל אין לימודים בגני הילדים.

בתי ספר יסודיים

שנת הלימודים בבתי הספר היסודיים מתחילה ב-1 בספטמבר ומסתיימת ב-30 ביוני. יום הלימודים מתחילים בשעה 8:00 והלימודים נמשכים, בדרך כלל, עד השעה 13:00-14:00. יש מקומות בהם מתקיים יום לימודים ארוך, והתלמידים שוהים בבית הספר עד השעה 15:30. בבתי ספר שבהם מתקיים יום לימודים ארוך נדרשים לעתים ההורים לשלם עבור המקצועות הנוספים ופעילויות ההעשרה.

החופשות מתקיימות בפסח, בסוכות ובחנוכה. משך החופשות בין שבוע לשבועיים. כל החגים היהודיים והחגים הלאומיים של מדינת ישראל הם ימי חופשה, ובדרך כלל כוללות החופשות גם את הימים שלפני יום החג או אחריו.

בתי ספר על-יסודיים

שנת הלימודים בבתי הספר העל-יסודיים מתחילה ב-1 בספטמבר ומסתיימת ב-20 ביוני. תלמידי בית הספר התיכון מתחילים את הלימודים בשעה 8:00 בבוקר ומסיימים בין השעות 12:45 ל-15:00. בימי שישי מתקיימים לימודים רק בשעות הבוקר, בחלק מבתי הספר התיכוניים אין לימודים ביום שישי. לוח החופשות זהה לזה של בתי הספר היסודיים.

קבוצות גיל

מוסד	גיל
פעוטון, משפחתון, מעון יום	חודש אחד עד 3 שנים
גן טרום-חובה	3-5 שנים
גן חובה	5-6 שנים
בית ספר יסודי, כיתות א'-ו'	6-12 שנים
חטיבת ביניים, כיתות ז'-ט'	12-15 שנים
חטיבה עליונה או בית ספר תיכון כיתות י'-י"ב	15 עד 18 שנים

הרשמה למוסדות חינוך

הרשמה למעון או פעוטון

תקופת הרישום היא בדרך כלל בין החודשים פברואר-אפריל ונעשית בפעוטון עצמו. עולים הלומדים באולפן יכולים לרשום את ילדיהם במסגרות הציבוריות גם לאחר תקופת הרישום הרשמית.

קבלה למעונות יום ציבוריים תלויה בגודל המשפחה ועבודת האם.

הרשמה לגן טרום חובה

ההרשמה נעשית במחלקת החינוך של הרשות המקומית בחודשי האביב.

בעת ההרשמה יש להביא את המסמכים הבאים:

- תעודת זהות/ספח רישום אוכלוסין שהילד רשום בו
- תעודת עולה
- תעודת הלידה של הילד

הרשמה לגן חובה

ההרשמה לגן חובה נעשית במחלקת החינוך של הרשות המקומית. למידע נוסף פנו למוקד העירוני 106.

ההרשמה לגן חובה נקבעת על פי תאריך הלידה של הילד. ילד שימלאו לו שש שנים לפני א' בטבת (בין אמצע לסוף דצמבר) יירשם לכיתה א', ילד שיום הולדתו חל אחרי תאריך זה יירשם לגן חובה.

ברוב המקומות ההרשמה מתקיימת במהלך חודש מרץ. אם עליכם ארצה אחרי תקופת ההרשמה הרשמית, פנו בהקדם האפשרי למחלקת החינוך של הרשות המקומית במקום מגוריכם כדי לרשום את ילדיכם.

בעת רישום הילדים לגן חובה, יש להמציא את המסמכים הבאים:

- תעודת זהות/ספח רישום אוכלוסין שהילד רשום בו
- תעודת עולה
- תעודת הלידה של הילד
- מסמכים ממוסדות חינוך שהילד למד בהם לפני העלייה.

הרשמה לבית ספר יסודי ולחטיבת ביניים

ילדים חייבים להירשם לבית הספר היסודי עם כניסתם לכיתה א'. בהרשמה לבתי הספר הממלכתיים והממלכתיים דתיים מטפלת מחלקת החינוך של הרשות המקומית. לבתי ספר פרטיים נוהלי הרשמה משלהם.

ההרשמה לבתי הספר מתקיימת בדרך כלל בין פברואר למאי. אם הילדים ממשיכים ללמוד באותו בית ספר, אין צורך לרשום אותם בכל שנה. על העולים לרשום את ילדיהם לביה"ס, סמוך ככל האפשר למועד עלייתם.

בעת הרשמת הילדים לבית הספר, יש להביא את המסמכים הבאים:

- תעודת זהות/ספח רישום אוכלוסין שהילד רשום בו
- תעודת עולה
- תעודת הלידה של הילד
- מסמכים ממוסדות חינוך שהילד למד בהם לפני העלייה.

לבתי הספר העצמאיים יש נוהלי קבלה והרשמה משלהם.

למידע נוסף, פנו למחלקת החינוך של הרשות המקומית במקום מגורכם. ברוב המקומות אפשר להתקשר למוקד העירוני 106.

הרשמת תלמידים עולים

יש לרשום תלמידים עולים לכיתות מקבילות לכיתות בהם למדו בחו"ל. במהלך השבועות הראשונים ללימודים בבית הספר החדש, על בית הספר להזמין את הורי התלמידים העולים לפגישה עם היועצת החינוכית של בית הספר. אם לא הוזמנתם לפגישה, פנו ובקשו פגישה. בפגישה ספרו על ילדכם, על כשרונותיו, התעניינותו בתחומים מיוחדים, או על קשיים שאולי היו לילד בעבר.

הרשמה לבתי ספר תיכוניים

ההרשמה לבתי הספר התיכוניים מתקיימת באביב, בדרך כלל בחודש מארס. נדרשים להירשם מי שסיימו כיתה ט' בחטיבת ביניים. האחריות לרישום מוטלת על ההורים, אך התלמידים יכולים להירשם בעצמם עם הצגת תעודת זהות/ספח רישום אוכלוסין או דרכון של הורה אחד לפחות, בצירוף הרשאה בכתב מהורה.

בתי הספר התיכוניים עושים מיון התלמידים הנרשמים ונותנים עדיפות לתלמידים עם ציונים גבוהים והתנהגות טובה.

המסמכים הדרושים:

- תעודת זהות
- תעודות סיום של כיתות ט' ו'ח'
- אם התלמיד מגיע ללא ליווי הורים – תעודת זהות של אחד ההורים בה רשום הילד והרשאה חתומה על ידי הורה.

מסגרות טיפול בתינוקות ופעוטות

מעון יום

מעונות יום מיועדים לתינוקות של אמהות עובדות מגיל 3 חודשים ועד 3 שנים המעונות מופעלים על ידי רשויות מקומיות, או ארגונים ציבוריים, בין השעות 7:00 ל-16:00.

הפיקוח על מעונות היום נמצא באחריות משרד הרווחה ומשרד החינוך. התשלום נקבע, במקרים רבים, על פי הכנסת המשפחה.

קיימים מקומות עבודה, בייחוד במגזר הציבורי, המציעים לעובדים מעונות יום במקום.

משפחתון

המשפחתונים מיועדים לתינוקות מגיל 3 חודשים ומופעלים על ידי מטפלות מוסמכות, תחת פיקוח הרשות המקומית. במשפחתונים עד 5 ילדים, הם מופעלים בבתי פרטיים בשעות 7:00-13:00 ולפעמים עד השעה 16:00.

פעוטון

הפעוטונים מיועדים, בדרך כלל, לילדים מגיל 18 חודשים עד 3 שנים. קיימים פעוטונים עירוניים ופעוטונים פרטיים.

פעוטונים עירוניים מיועדים לילדי אימהות עובדות. חלקם פועלים כמשפחתונים, בבית של המטפלת. עבודת המטפלת נמצאת בפיקוח הרשות המקומית, האחראית גם להיגיינה, לארוחות ולתוכנים החינוכיים. פעוטונים אחרים פועלים במרכזים קהילתיים. התשלום נקבע, במקרים רבים, על פי הכנסת המשפחה.

פעוטון פרטי מופעל על ידי אנשים פרטיים, בבתים פרטיים.

מסגרות חינוכיות לתינוקות ולפעוטות מקובלות מאוד בישראל, אחוז הילדים הישראליים הנמצאים במסגרת כלשהי הוא מהגבוהים בעולם המערבי. רוב המסגרות לטיפול בגיל הרך משתדלות להעניק סביבה עשירה להתפתחותו הגופנית והשכלית של הילד. ברוב המסגרות הילדים גם מקבלים ארוחת בוקר וארוחת צוהריים, וישנים את שנת הצוהריים. העובדים, ברוב המסגרות, הם אנשי מקצוע שהוסמכו על ידי משרד החינוך.

שימו לב!

מסגרות הטיפול הפרטיות יקרות יותר מהציבוריות. עולים זכאים להנחה בתשלום על הטיפול בילדים במסגרות הציבוריות.

בעת בחירת המעון או הפעוטון, כדאי לתת את הדעת לנושאים הבאים:

- היחס בין מספר העובדים למספר הילדים
- מספר שעות הפעילות של ביום
- הארוחות הניתנות במהלך הפעילות
- מס' חודשי הפעילות בשנה

גן טרום-חובה

גן טרום-חובה מיועד לגילאי 3 עד 5 שנים. רבות מהפעילויות בגן טרום-חובה מיועדות לסייע בהכנת הילדים לגן-חובה. גני טרום-חובה מופעלים בדרך-כלל על ידי הרשויות המקומיות וההשתתפות בהם כרוכה בתשלום. יש מקומות, כמו עיירות פיתוח, בהם ניתנות הנחות בשכר הלימוד, גם עולים זכאים, בדרך כלל, להנחות. הילדים נדרשים להביא לגן אוחה קלה.

עולים זכאים להנחה של 90% מתשלום שכר לימוד במשך 3 שנות לימוד מיום העלייה.

גן חובה

גן חובה – כפי שמעיד שמו – הוא מסגרת חובה לגילאי חמש עד שש. הביקור בגן חובה אינו כרוך בשכר לימוד, אף שההורים נדרשים לשלם עבור פעילויות וציוד, בנוסף לדמי הרשמה ואגרות אחרות.

יום הלימודים בגן חובה נמשך בדרך כלל מ-08:00 עד 13:00. יש מקומות בהם קיימות מסגרות בתשלום לשעות אחר הצהריים, צהרונים, המיועדים בעיקר לילדי אימהות עובדות.

תכנית הלימודים בגן החובה, באחריות משרד החינוך, מיועדת להקנות לילדים מיומנויות חברתיות ומוכנות ללימוד קריאה וחשבון. לקראת כל חג יהודי, או לאומי מתקיימים בגן פרויקטים ופעילויות לציון החג המתקרב. ההורים מוזמנים להשתתף בחלק מהפעילויות כמו מסיבות, טיולים ואירועים מיוחדים.

בית הספר היסודי

בבית הספר היסודי לומדים תלמידים מכיתה א' עד כיתה ו'. הכיתות מצוינות באותיות, כלומר הכיתה הראשונה היא כיתה א', השנייה היא ב' כיתת התיכון האחרונה היא כיתה י"ב.

75% מתכנית הלימודים של בית הספר היסודי היא תכנית חובה אחידה הנלמדת בכל מערכת החינוך הרשמית. ועדת החינוך של כל בית ספר רשאית לבחור מקצועות נוספים מתוך מגוון רחב של מקצועות, ואולם ברוב בתי הספר הממלכתיים ניתנת העדפה לתגבור לימודי חשבון ועברית. בבתי ספר ממלכתיים דתיים הדגש הוא על לימודי קודש.

המקצועות הבסיסיים הנכללים בתכנית הלימודים של רוב בתי הספר היסודיים הם עברית הכוללת: שפה, דקדוק וספרות, חשבון, היסטוריה (יהודית וכללית), גיאוגרפיה, טבע (מדע), אנגלית, תנ"ך, חינוך גופני, אמנות ומוסיקה.

כמו כן מתקיימות בבית הספר פעילויות חינוכיות וחברתיות בשעות הלימודים ואחריהן. הפעילויות כוללות טיולים, ספורט, חוגים, מקהלות, סרטי קולנוע, פעילות התנדבותית, מסיבות לכבוד החגים וכו'. פעילויות אלה נחשבות לחלק בלתי נפרד מהתהליך החינוכי, והן עשויות לסייע בהשתלבות ילדכם בבית הספר. חשוב לציון שחלק מהפעילויות כרוך בתשלום.

פעילות אופיינית למערכת החינוך הישראלית היא הטיול השנתי. כל כיתה יוצאת לטיול להכרת הארץ. משך הטיולים בין יום אחד לתלמידי הכיתות הנמוכות ועד שלושה ימים לתלמידי הכיתות הגבוהות. הטיול משלב פעילויות חינוכיות (מחנאות, סיורים וכו') עם נופש, והוא כלי לגיבוש חברתי של הכיתה. לעתים מתבקשים הורים להצטרף כמלווים. ההורים נדרשים להשתתף בחלק מעלויות הטיול.

בבתי הספר הממלכתיים יש ספריות, מעבדות, אולמות ספורט וחדרי מחשב. בבתי ספר ממלכתיים דתיים יש גם בית כנסת, או מקום המיועד לתפילה, בשטח בית הספר.

בבתי הספר היסודיים אין בדרך כלל קפטריה או מזנון. בגן חובה ובבית הספר היסודי ההורים מתבקשים לשלוח עם הילד ארוחה קלה (ארוחת 10).

בבית הספר לא אוכלים, בדרך כלל, ארוחת צוהריים, בבתי ספר בהם מתקיים יום לימודים ארוך התלמידים מביאים איתם את ארוחת הצוהריים. ישנם בתי ספר המספקים לילדים ארוחות מוכנות בתשלום.

חטיבת הביניים

חטיבת הביניים כוללת את כיתות ז' עד ט', שיבוץ התלמידים בבתי הספר נעשה על פי אזורים. בדומה למצב בבתי הספר היסודיים, הורים רשאים לבחור בין החינוך הממלכתי לחינוך הממלכתי-דתי. יש חטיבות ביניים הקשורות לבתי ספר תיכוניים בהן יכולים התלמידים להמשיך את לימודיהם. חשוב לדעת שלא בכל ישוב תמצאו את חטיבת הביניים המתאימה לילדכם, במקרים רבים יש צורך לבחון את האפשרויות הקיימות בבתי ספר עצמאיים (לא ממלכתיים) או בבתי ספר הנמצאים מחוץ לאזור המגורים.

בחטיבת הביניים יש כיתות אם הכוללות תלמידים מכל רמות הלימוד. בכיתת אם לומדים התלמידים מספר מקצועות משותפים, וזו גם המסגרת בה מתקיימות כל הפעילויות החברתיות. מחנך הכיתה הוא המורה לאחד או יותר מקצועות, והוא האחראי לאכיפת נהלים ומשמעת, הערכת התלמידים וקשר עם ההורים.

מלבד המקצועות הנלמדים בכיתת האם, לומדים התלמידים מקצועות מסוימים, בעיקר אנגלית ומתמטיקה, בקבוצות למידה ברמות שונות - הקבוצות.

בבתי ספר רבים מתקיימת פעילות אחרי שעות הלימודים, במסגרת חוגי רשות: מוסיקה, ריקודי עם, דרמה, ספורט ועוד. ההשתתפות ברוב החוגים כרוכה בתשלום.

החטיבה העליונה – בית הספר התיכון

החטיבה העליונה מתחילה מכיתה י' ומסתיימת בכיתה י"ב. בתי הספר התיכוניים הם בתי ספר עצמאיים מוכרים, והם מופעלים על ידי הרשויות המקומיות או על ידי גופים כלל-ארציים שונים כגון אורט, עמל וכדומה, או על ידי ועד מנהלים פרטי.

משרד החינוך מפקח על תכניות הלימודים ועל בחינות הבגרות, קובע את מקצועות החובה והיקף הלימודים המינימלי הנדרש לתעודת הבגרות.

מבנה הלימודים בחטיבה העליונה מאפשר לתלמידים לבחור באיזה היקף, באיזו רמה ובאיזה קצב ילמדו כל מקצוע, ומאפשר להם ללמוד במסלול מוגבר - עיוני או מדעי - החל מכיתה י"א.

בבתי הספר התיכוניים בישראל קיים מגוון רחב של מגמות, ולכן קשה לעשות הכללה לגבי האווירה השוררת בהם. התלמידים יכולים ללמוד עד 15 מקצועות בו זמנית, ופירוש הדבר שהם נחשפים לנושאים רבים, אך לא תמיד רוכשים ידע מעמיק. עם זאת, בבתי ספר ששמים דגש על תחום מסוים, כמו מדעים או טכנולוגיה, תלמידים המעוניינים בכך יכולים להתמקד במקצועות הבחירה על חשבון המקצועות העיוניים.

גם בתחום המשמעת קיימים הבדלים ניכרים בין בתי ספר. בבתי הספר בעלי התמחות מיוחדת, כמו בתי ספר חקלאיים או פנימיות צבאיות, יש הקפדה רבה יותר בענייני משמעת.

בתי הספר התיכוניים מציעים, בדרך כלל, מגוון רחב של פעילויות, ביניהן חוגים, עבודה התנדבותית, מוסיקה, ספורט, סרטי קולנוע וכו'. כל כיתה בוחרת ועד, וכל ועדי הכיתות בוחרים נציגים למועצת תלמידים המייצגת את כלל התלמידים. מועצת התלמידים מארגנת אירועים, מוציאה לאור את עיתון בית הספר ומייצגת את האינטרסים של התלמידים בפני ההנהלה.

בבואכם לחפש בית ספר תיכון מתאים לילדכם, תוכלו להתייעץ עם נציג מחלקת החינוך ברשות המקומית במקום מגורכם או עם היועצת החינוכית של בית הספר. מידע ניתן לקבל גם אצל היועצת האישית שלכם במשרד הקליטה. או בארגון העולים.

כמו כן ניתן לפנות אל המפקחים על קליטת העלייה במחוזות משרד החינוך.

מסלולי הלימודים

בבתי הספר התיכוניים קיימים מספר מסלולים:

- המסלול העיוני, בו לומדים התלמידים תכנית עיונית מלאה ונבחנים בבחינות בגרות. תכנית הלימודים כוללת מקצועות מתחום מדעי הרוח, מדעי החברה ומדעי הטבע והמתמטיקה.

- בתי ספר תיכוניים מקצועיים מציעים לתלמידים מגוון של מקצועות עיוניים והכשרה מקצועית בתחומים שונים. ההכשרה המקצועית כוללת מגוון מקצועות רחב, ובבתי ספר שונים מוצעים מקצועות שונים כגון אלקטרוניקה, מחשבים, לימודי מסחר ומזכירות, אופנה, טכנאות מעבדה ועוד. בתי הספר התיכוניים המקצועיים נחלקים לשלושה סוגים:

1. **מקצועי-עיוני** - בו לומדים התלמידים מקצועות עיוניים ומקבלים הכשרה מקצועית בתחומים כגון אלקטרוניקה, מנהל ועוד, ונבחנים בבחינות בגרות.

2. **מקצועי** - המכין תלמידים לבחינות בגרות או לתעודת גמר.

3. **מקצועי-מעשי** - בסיום הלימודים מקבלים התלמידים תעודת גמר מעשית.

- בתי ספר חקלאיים מלמדים לימודי חקלאות בנוסף למספר מקצועות עיוניים. רוב בתי הספר החקלאיים הם בתי ספר במסגרת פנימייה, אף שיש גם כאלה שאין בהם מגורים. התלמידים מטפלים בגידולים החקלאיים של בית הספר וחיים בסביבה ובאורח חיים אופייני ליישובים חקלאיים בישראל.

- פנימיות צבאיות משלבות לימודיים עיוניים רגילים עם לימודים ואימונים צבאיים. לדוגמה: בבית הספר לקציני ים הלימודים משולבים בשיעורים בים ובהפלגות. התלמידים נבחנים בבחינות הבגרות.

- ישיבות תיכוניות מתנהלות במסגרת פנימייה, התלמידים נמצאים כל הזמן בסביבת הישיבה. הבוקר מוקדש ללימודי קודש, המתמקדים בעיקר בגמרא. לימודי החול מתקיימים בשעות אחר הצהריים. לימודי החול בישיבות התיכוניות העיוניות הם עיוניים ומקצועיים כאחד. הישיבות מציעות בדרך כלל מגוון רחב של אפשרויות מקצועיות.

מוסדות החינוך במסלולים העל-יסודיים העיקריים, למעט הישיבות התיכוניות כמובן, כוללים מוסדות דתיים ולא-דתיים.

רמות הלימודים

כל מקצועות הלימוד בבית הספר התיכון נלמדים ב"רמות לימוד" שונות. רמת לימוד מוגדרת על פי מספר "יחידות הלימוד" הנלמדות במקצוע כלשהו. מספר יחידות הלימוד מציין את מידת ההעמקה במקצוע, את רמת הקושי של הבחינה ואת מספר שעות הלימוד באותו המקצוע. טווח רמות הלימוד למקצועות השונים

הוא בין יחידת לימוד אחת ל-5 יחידות לימוד. היקף הלימודים ליחידת לימוד אחת מוערך בכ-90 שעות לימוד בכיתה. פירוש הדבר שלמקצועות ברמה של 5 יחידות לימוד יוקדשו לפחות 450 שעות לימוד.

אפשר ללמוד את המקצועות השונים באחת משלוש רמות:

1. יסודית: 1-3 יחידות.

2. רגילה: 4 יחידות.

3. מוגברת: 5 יחידות.

כל תלמיד רשאי לבחור את רמת הלימוד שבה ילמד ויבחן, בתנאי שהוא עומד בדרישות המינימום לכל מקצוע.

בכיתה 'ו' לומדים כל התלמידים, בכל הרמות, את מקצועות הליבה שהם בגדר חובה, בעוד שבכיתה 'א' התלמידים בוחרים את מגמות הלימוד במקצועות עיוניים, מדעיים או טכנולוגיים.

ציונים

הציון בתעודת מעבר משנה לשנה הוא שקלול ממוצע הציונים שקיבל התלמיד בבחינות שנערכו בבית הספר בכל מקצוע.

מקצועות

התלמידים בבית הספר התיכון לומדים מקצועות מכל אחת מהקבוצות האלה:

- מקצועות ליבה - חובה
- מקצועות בחירה - חובה
- מקצועות בחירה נוספים

מקצועות ליבה - חובה

לשם קבלת תעודת בגרות חייבים התלמידים ללמוד את המקצועות הבאים:

- תנ"ך - 2 יחידות לימוד
- מתמטיקה - 3 יחידות לימוד

- אנגלית - 3 יחידות לימוד
- ספרות - 2 יחידות לימוד
- היסטוריה - 2 יחידות לימוד
- הבעה עברית - 2 יחידות לימוד
- אזרחות - 1 יחידות לימוד

בבתי הספר התיכוניים הלא-דתיים חייבים ללמד לפחות 2 יחידות לימוד בתנ"ך. בבתי ספר דתיים לומדים תנ"ך ברמה גבוהה יותר.

כל תלמיד רשאי ללמוד ולהיבחן בכל מקצוע ברמה גבוהה יותר מרמת החובה.

מקצועות בחירה - חובה

יש כ-45 מקצועות בחירה מתוכם חייב כל תלמיד לבחור לפחות מקצוע אחד שבו ייבחן. חלק מהמקצועות הם מתחום מדעי הרוח או מדעי החברה, וחלק אחר הם מקצועות מתחום מדעי הטבע, מדעים מדויקים או טכנולוגיה. יש לציין, שלא כל מקצוע מוצע בכל בית ספר. לרוב תלוי היצע המקצועות באוריינטציה של בית הספר. להלן רשימה של מקצועות בחירה מאושרים על ידי משרד החינוך:

מדעי החברה	אדריכלות
מדעי החיים	אומנות
מדעי המחשב	אומנות שימושית
מוזיקה	אופטיקה שימושית
מחשבת ישראל	אלקטרוניקה ומחשבים
מיקרוביולוגיה	ביולוגיה
מכונאות	ביקורת ממוחשבת
מתמטיקה	גיאוגרפיה
ניהול וכלכלה	היסטוריה
ניתוח מערכות	הנדסת בניין
ספרות עברית	הנהלת חשבונות
עיצוב	חקלאות
ערבית	יסודות הניווט הימי
פילוסופיה	יסודות הסיעוד

כימיה	צרפתית
כימיה טכנולוגית	שיווק וקידום מכירות
כלכלה תושב"ע	תורה שבעל פה
לימודי ארץ ישראל	תיירות
מדע המדינה	

מקצועות בחירה נוספים

יש עוד כ-100 מקצועות בחירה שאושרו על ידי משרד החינוך כמקצועות שאפשר להיבחן בהם בחינת בגרות. תלמידים רשאים לבחור מקצועות בחירה נוספים בהתאם לתחומי התעניינותם ויכולתם האישית.

תעודת בגרות מלאה

תעודת הבגרות היא המסמך החשוב מכול, הדרוש להמשך הלימודים האקדמיים באוניברסיטה או במכללה. יש גם מעסיקים רבים הדורשים תעודת בגרות כתנאי להעסקה. התעודה מוענקת לתלמידי בתי ספר עיוניים, טכנולוגיים וחקלאיים ולתלמידי ישיבות תיכוניות, העומדים בכל הבחינות ועונים על כל הדרישות האחרות של זכאות לתעודת בגרות. תלמידים עולים זכאים להקלות מסוימות בבחינות ולעזרה בלימודים לקראת הבחינות, ראו להלן.

מבנה תעודת הבגרות

תעודת הבגרות כוללת את רשימת המקצועות בהם נבחן התלמיד בבחינות הבגרות החיצוניות של משרד החינוך, וכן את המקצועות שבהם נבחן על ידי בית הספר - בחינות פנימיות.

בחינות הבגרות נפרשות על פני שלוש שנים. בכל שנה עושים התלמידים חלק מהבחינות או חלק מיחידות הלימוד.

מקצת הבחינות הן בחינות בע"פ, אך רוב הבחינות הן בכתב.

כדי לעמוד בבחינת בגרות יש להשיג ציון של 56 (מתוך 100) בכל מקצוע. יש מקצועות שבהם רשאים התלמידים להיבחן שנית כדי לשפר את הציון.

קבלת תעודת הבגרות מותנית גם בהשלמת שעות מחויבות אישית בכיתה י' ובהשתתפות בשיעורי חינוך גופני ובשעות מחנך.

פרויקט מחקר

תלמידים רשאים להמיר בחינת בגרות בעבודה במקצוע מסוים שאותו הם מגישים בסוף שנת הלימודים. העבודה מוגשת בסוף כיתה י"א ומבוססת על עבודה ומחקר עצמאיים.

בחינות בגרות לתלמידים עם לקווי למידה

תלמידים שאובחנו כלקווי למידה עשויים להיות זכאים להקלות מסוימות בבחינות הבגרות. כך למשל, יש מקצועות שבהם אפשר להיבחן בעל פה במקום בכתב. למידע נוסף, פנו לבית הספר או לאגף הבחינות במשרד החינוך. ראו רשימת כתובות ומספרי טלפון.

תעודת גמר תיכונית

תעודה זו מוענקת לתלמידים שהשלימו את בחינות הבגרות באופן חלקי בלבד ולפיכך אינם זכאים ללמוד במוסד להשכלה גבוהה. אפשר להשלים את הלימודים הדרושים במועד מאוחר יותר ולקבל תעודת בגרות מלאה.

התעודות שלהלן מוענקות במסלולים הטכנולוגיים:

- * תעודת גמר מסלול מקצועי רגיל מורחב. תעודת גמר של תיכון מקצועי מוענקת על סמך ההישגים בעבודה בכיתה וציוני המבחנים. תעודה זו מוכרת רשמית.
 - * תעודת גמר – מסלול מקצועי מעשי. תעודה זו מוענקת לתלמידים המסיימים את לימודיהם הטכנולוגיים במסלול המקצועי המעשי.
- תעודת גמר מאפשרת לתלמיד להירשם כמועמד לבית ספר לטכנאים והנדסאים.

נבחנים חיצוניים (אקסטרניים)

תלמידים שנשרו מבית הספר התיכון או תלמידים הרוצים לקבל תעודה ברמה גבוהה מזו שכבר קיבלו, יכולים להשלים את לימודיהם בבית ספר אקסטרני – בית ספר ערב (לנוער עובד) או בבתי ספר הפועלים בשעות הבוקר על פי תכנית לימודים דומה מאוד לזו של בית הספר התיכון הרגיל. בבתי ספר אלה התלמידים יכולים להשלים את לימודיהם ולגשת לבחינות הבגרות.

תלמידים אקסטרניים שאין בידם תעודת סיום כיתה י' חייבים לעמוד בבחינות מוקדמות ברמת כיתה י' במספר מקצועות, לפני שהם ממשיכים בלימודיהם לקראת בחינות הבגרות. תלמידים עולים הניגשים לבחינות הבגרות במסגרת אקסטרנית זכאים, בדרך כלל, לאותן הקלות הניתנות לתלמידים עולים בבתי ספר תיכוניים רגילים.

תעודת הבגרות המוענקת לבוגרי בתי ספר תיכוניים רגילים וזו המוענקת לנבחנים אקסטרניים הן שוות ערך לחלוטין. עם זאת יש לציין שבדרך כלל עדיף ללמוד לבחינות הבגרות במסגרת בית ספר תיכון רגיל.

הורים ובית הספר

בית הספר מעודד, בדרך כלל, מעורבות הורים. ההורים מוזמנים להשתתף באירועים מיוחדים כמו מסיבות לכבוד חגים ומסיבות סיום שנת הלימודים. לעיתים מתבקשים ההורים להצטרף כמלווים לטיולים ולפעילות מחוץ לכותלי בית הספר.

קשר ההורים עם הסגל הפדגוגי של בית הספר

ברוב בתי הספר ההורים מוזמנים לפגישות עם המורים שלוש פעמים בשנה. הפגישה הראשונה, אספת הורים, מתקיימת בדרך כלל בתחילת שנת הלימודים, במטרה לאפשר להורים לפגוש את מחנכי הכיתות, לקבל מידע כללי ולשלם את התשלומים המוטלים עליהם. ברוב בתי הספר משמשת אספת הורים זו לבחירת ועד הורים המונה שניים-שלושה הורים. בפגישות הבאות מקבלים ההורים דוח על התקדמות הילד ובהזדמנות זו אפשר לשוחח עם מחנך הכיתה על כל נושא הקשור לילדיכם.

אם יש צורך, יכולים ההורים לפנות למחנך הכיתה ולבקש פגישה. אתם יכולים לבקש מהמורה למסור לכם דו"ח התקדמות שבועי או חודשי. לעתים שולחים המורים הודעות בכתב להורים באמצעות הילדים, לפעמים הם מבקשים מהילדים לכתוב את ההודעות בעצמם או למסור אותן בעל פה. כדאי לשאול את הילד כמה פעמים בשבוע אם המורה שלח פתק או מסר הודעה.

הורים יכולים לבקש פגישה עם למנהל בית הספר או ליועצת החינוכית כדי לשוחח על בעיות שהתעוררו.

ועד הורים

כאמור, בכל כיתה בוחרים ההורים שניים-שלושה נציגים לוועד ההורים. תפקידי ועד ההורים משתנים מכיתה לכיתה ומבית ספר לבית ספר, אך בדרך כלל הם כוללים סיוע בארגון פעילויות מיוחדות, גיוס הורים מלווים לפעילות מחוץ לבית הספר, איסוף כספים מההורים לרכישת שי למורים בסוף השנה וכו'.

ועדי ההורים של כל הכיתות יחד מהווים ועד הורים כללי של בית הספר. ועד ההורים הכללי בוחר מספר חברים היושבים בוועדה משותפת להורים ולמנהל.

ועדה זו דנה בשאלות ארגוניות וחינוכיות. מאחר שההורים רשאים לקבוע 25% מתכניות הלימודים, מעורבותם עשויה לעתים להשפיע על איכות הלימודים בבית הספר. ועד ההורים בוחר נציגים לוועד ההורים הארצי המייצג את האינטרסים של ההורים והתלמידים בפני משרד החינוך, הכנסת, ארגוני המורים וגופים רשמיים אחרים.

ספרים וציוד לבית הספר

אף שהלימודים בבית הספר הם ללא תשלום, על ההורים לממן את רכישת ספרי הלימוד, מכשירי כתיבה וציוד אחר. בתי הספר מוסרים לתלמידים רשימת ספרי לימוד, ציוד לימודי, חומרים לשיעורי אמנות וכדומה. בחלק מבתי הספר נעשית רכישה מרוכזת של ספרי לימוד וספרי קריאה לשיעורי ספרות, במחירים מוזלים.

לפעמים אפשר לרכוש ספרי לימוד משומשים מתלמידים בוגרים. יש מקומות בהם מתקיימים שווקי ספרים בחסות בתי הספר, המרכזים הקהילתיים או גופים אחרים. חנויות המתמחות במכירת ספרי לימוד לעיתים מוכרות גם ספרים משומשים.

בבתי הספר בישראל אין בדרך כללי תאים אישיים נעולים או מתקנים אחרים לאחסון חפציו האישיים של התלמיד. פירוש הדבר שהתלמיד נדרש לשאת את הספרים ציוד אחר לבית הספר וחזרה. בעת רכישת ילקוט חשוב לוודא שהוא מתאים לילד ומצויד ברצועות חזקות ובאבזמים טובים. חשוב שהילקוט יהיה בלתי חדיר למים. בחרו בילקוט בעל גב אורתופדי המיועד לילדים. עם זאת, אפילו הילקוט הטוב ביותר עשוי להכביד על הילד, במיוחד בכיתות הנמוכות. חשוב לארגן את הספרים והציוד כך שהילד ייקח לבית הספר רק את הדרוש לו בכל יום. יש ילדים המעדיפים לגרור את הילקוט על מנשא בעל גלגלים.

סיוע לתלמידים עולים

תלמידים עולים זכאים לסיוע כספי (סל קליטה לתלמידים עולים – ראו בהמשך), עזרה בלימודים והתאמות בבחינות.

הסיוע בלימודים ניתן לתלמידים על פי צרכיהם, בקבוצות או יחידנית, במסגרת ביה"ס או מחוצה לו. בשנתיים הראשונות של התלמיד בארץ יהיה הסיוע אינטנסיבי יותר ויתמקד בעיקר ברכישת השפה העברית. לאחר מכן יינתן הסיוע על פי הצרכים.

סיוע כספי

תלמידים עולים זכאים להנחה או השתתפות בהוצאות רכישת ספרים וציוד עזר, טיולים וסל תרבות, הסיוע ניתן במסגרת בית הספר, באמצעות "סל קליטה לתלמידים עולים" של משרד החינוך.

הזכאות:

- תלמידים בבית ספר יסודי שתי שנות לימוד, תלמידים בחטיבת ביניים ובתיכון שלוש שנות לימודים
- תלמידים יוצאי אתיופיה שעלו החל מ-1991.

גובה הסיוע הוא בהתאם למסגרת הלימודים, ותק התלמיד בארץ וארץ המוצא. גובה הסיוע בשנת הלימודים הראשונה, כמחצית מהוצאות החינוך, הסיוע יורד בהדרגה בשנה או שנתיים הבאות.

סוגי סיוע כספי נוספים

משפחות עם שני ילדים או יותר הלומדים באותו בית ספר, משפחות חד הוריות ומשפחות במצוקה, מקבלות הנחות כספיות נוספות. מידע על ההנחות ניתן לקבל בבית הספר. הסיוע ניתן לתלמידים עולים ולתלמידים ותיקים.

מענק לימודים למשפחות נזקקות

המוסד לביטוח לאומי משלם מענק לימודים שנתי לילדים בגילאי 6 עד 14, במשפחות נזקקות:

- משפחות חד-הוריות או הורים הנמצאים בהליכי גירושין (לפי אמות מידה מוגדרות).
- משפחות עם ארבעה ילדים, או יותר, המקבלות מן הביטוח הלאומי אחת מהקצבאות הבאות:
 - הבטחת הכנסה
 - קצבת נכות
 - קצבת זקנה
 - קצבת שאירים
 - משפחה המתגוררת במעון לנשים מוכות (ועומדת בתנאי זכאות אחרים)

המענק ניתן למשפחה לפני תחילת שנת הלימודים, בדרך כלל, בחודש אוגוסט. לקבלת מידע נוסף פנו למוסד לביטוח לאומי. ניתן למצוא מידע גם באתר האינטרנט של המוסד: www.btl.gov.il.

שיעורי עזר

תלמידים עולים זכאים לקבל שיעורי עזר בעברית, בלימודי יהדות ובמקצועות לימוד עתירי שפה. השיעורים הם בדרך כלל קבוצתיים, במסגרת בית הספר, ומטרתם תגבור וצמצום הפערים בינם לבין התלמידים הותיקים.

בבתי ספר יסודיים מחליט בית הספר על הקצאת שיעורי עזר לתלמידים עולים, מתוך סל השעות שהוקצו לכלל התלמידים.

בבתי ספר תיכוניים זכאי כל תלמיד עולה לשעת תגבור בשבוע. בנוסף לכך, תלמידים עולים בכיתות י"א וי"ב, הנבחרים ב-3 בחינות בגרות לפחות, זכאים לשעה שבועית נוספת. תלמידים עולים מאתיופיה זכאים למספר שעות תגבור גדול יותר.

זכרו: רוב שיעורי העזר הם שיעורים קבוצתיים. ככל שמספר התלמידים העולים בבית הספר גדול יותר, גדל מספר השעות שבית הספר יכול להעניק. בית ספר שבו מספר התלמידים העולים נמוך, מספר שעות העזר יהיה נמוך בהתאם.

הסיוע לתלמידים עולים מתחיל בתחילת כל שנת לימודים. פירוש הדבר שתלמיד עולה המתחיל את לימודיו באמצע שנת הלימודים, יתחיל לקבל סיוע רק משנת הלימודים הבאה.

בבתי ספר רבים קיימים רכזי עולים או מורים שתפקידם לסייע בשילוב התלמידים העולים בבית הספר.

מומלץ לברר מה באפשרות בית הספר להציע, וליטול יוזמה כדי להבטיח שילדיכם יקבלו כל עזרה שהם זכאים לה. בית הספר אחראי ליישום תכניות שיעורי העזר, ולכן עליכם לפנות למנהל, ליועצת החינוכית או לרכז עולים ולהביא בפניהם את צרכיו של ילדכם.

סיוע לימודי שלא במסגרת בית הספר

תלמידים עולים יכולים לקבל שיעורי עזר וסיוע בשיעורי בית גם במסגרת תוכניות מיוחדות שמפעיל המשרד לקליטת העלייה במרכזים קהילתיים בשכונות מגורים ובערים שבהן ריכוזי עולים גדולים. מידע על התוכניות ניתן לקבל במרכזים קהילתיים ואצל יועצי הקליטה האישיים במשרד הקליטה.

שירותים לכלל התלמידים

שירותים חינוכיים משלימים ניתנים לכל התלמידים הזקוקים להם. השירותים עשויים לכלול שיעורי הוראה מתקנת לתלמידים המתקשים במקצועות מסוימים או לתלמידים החייבים להשלים חומר. בפועל, היקף העזרה הנוספת שהתלמידים מקבלים תלויה במידה רבה במספר שעות ההוראה הנוספות המוקצות לבית הספר ובמספר הילדים הזקוקים לשעות האלה. יש בתי ספר בהם מסייעות מורות חילות או בנות השירות הלאומי לתלמידים בעבודה בכיתה או בהכנת שיעורי בית. יש רשויות מקומיות בהן מארגנת מחלקת החינוך שיעורי עזר או עזרה בהכנת שיעורי בית אחרי שעות הלימודים. גם תכניות אלה תלויות בזמינות המשאבים ובמספר הילדים הזקוקים להן. ההורים הם בדרך כלל אלה הפונים ומבקשים להעניק לילדיהם את הסיוע הדרוש. פרוט נוסף ראו בפרק "הורים ובית הספר". אם לא ניתן לקבל את הסיוע הדרוש מבית הספר, על ההורים לדאוג לכך באופן פרטי. בסוף החוברת מופיעה רשימת ארגונים המעניקים שיעורי עזר ללא תשלום, או בתשלום סמלי, לתלמידים עולים.

ברוב בתי הספר כולל הסגל הפדגוגי גם יועצת חינוכית. היועצת מטפלת בילדים חריגים, כולל ילדים מחוננים ובתלמידים בעלי צרכים מיוחדים, ומכינה בעבורם תכנית מיוחדת. היועצת גם מנחה תלמידים בבחירת בית ספר מתאים לקראת סיום הלימודים בבית הספר היסודי.

בחלק מבתי הספר ניתנים שירותי ייעוץ פסיכולוגי. שירותי הייעוץ מוצעים על ידי משרד החינוך (שירות פסיכולוגי ייעוצי - שפ"י) וכן באמצעות הרשויות המקומיות. למידע נוסף ראו פרק "שירותי נוער".

הקלות בבחינות בגרות

תלמידים עולים הניגשים לבחינות בגרות מקבלים הקלות בהתאם לגילם בעת העלייה, למעט תלמידים עולים מאתיופיה.

- תלמיד עולה חדש - מי שהוגדר על ידי משרד הפנים כעולה והתחיל את לימודיו בישראל אחרי שמלאו לו 15 שנים.
- תלמיד עולה ותיק - מי שהוגדר על ידי משרד הפנים כעולה והתחיל את לימודיו בישראל, באולפן, או בבית הספר, אחרי שמלאו לו 12 שנים.
- תלמיד עולה מאתיופיה - הקלות מיוחדות בבחינות חלות על תלמיד עולה מאתיופיה במשך 12 שנים מה-1 בספטמבר לאחר עלייתו. תלמיד שהתחיל את לימודיו בישראל אחרי כיתה ט', יהיה זכאי להקלות בבחינות בגרות כעולה חדש. מי שהתחיל את לימודיו בישראל בכיתה א' עד ט', יהיה זכאי להקלות בבגרויות כעולה ותיק.
- תלמיד תושב חוזר - מי שהוגדר כתושב חוזר על ידי משרד הפנים וגם מי ששהה עם הוריו מחוץ לארץ בשליחות של הסוכנות היהודית, וחזר לישראל לאחר שמלאו לו 13 שנים, ובתנאי ששהה בחו"ל 4 שנים רצופות לפחות. תלמיד תושב חוזר זכאי להקלות כמו עולה ותיק.
- תלמיד עולה הנבחן במבחן בגרות אקסטרני זכאי להקלות כמו תלמיד עולה באותו מעמד, הנבחן במבחן אינטרני. תלמיד שעלה לאחר הגיעו לגיל 18 זכאי להקלות, במשך 6 שנים מיום הגיעו לארץ, כמו תלמיד באותו מעמד הנבחן במבחן אינטרני.

שימו לב!

הקלות בבחינות בגרות לתלמידים עולים ולתושבים חוזרים תקפים עד גיל 22, למעט תלמיד שעלה אחרי גיל 18 ונבחן במבחנים אקסטרנים, כאמור לעיל.

ההתאמות העיקריות בבחינות בגרות ובחישוב ציון הבחינה

עולה חדש	עולה ותיק	
שאלון מיוחד לעולה + 5 נקודות לציון או שאלון רגיל בתוספת 15 נקודות לציון	שאלון מיוחד לעולה, ללא תוספת ניקוד או שאלון רגיל + 10 נקודות נוספות לציון	מקצועות חובה, כגון לשון, ספרות ותנ"ך*, למעט מתמטיקה ואנגלית
שאלון רגיל + 10 נקודות	שאלון רגיל ללא תוספת נקודות	מתמטיקה
שאלון רגיל + 15 נקודות לציון או שאלון רגיל + 10 נקודות לציון	שאלון רגיל ללא תוספת נקודות	מקצועות בחירה עתירי מלל (כל המקצועות למעט כימיה, פיזיקה, מחשבים ואלקטרוניקה)
שאלון רגיל + 10 נקודות	שאלון רגיל ללא תוספת נקודות	מקצועות בחירה דלי מלל (כימיה, פיזיקה, מחשבים, אלקטרוניקה)
יוכל להיבחן בשפת אם ולא להיבחן באנגלית כלל ויהיה זכאי לתעודת בגרות בתנאי שהשלים את כל חובותיו האחרים לבגרות**	יוכל להיבחן בשפת אם ולא להיבחן באנגלית כלל ויהיה זכאי לתעודת בגרות בתנאי שהשלים את כל חובותיו האחרים לבגרות**	שפה זרה ראשונה

* לעולים חדשים שאלונים בתנ"ך וספרות מתורגמים לשפות: רוסית ואמהרית.

** חשוב לדעת!

בחינת בגרות באנגלית, ב-4 יחידות לפחות, היא אחד התנאים לקבלה ללימודים ברוב המוסדות להשכלה גבוהה.

תלמיד שלא נבחן באנגלית לא יתקבל ללימודים גבוהים, גם אם יש לו תעודת בגרות מלאה.

תלמיד שלא מתכנן ללמוד לימודים גבוהים יכול שלא להבחן באנגלית ויהיה זכאי לתעודת בגרות, בתנאי שהשלים את כל חובותיו האחרות לבגרות.

הקלות נוספות

- שימוש במילון – תלמידים עולים מורשים להשתמש במילון בכל המבחנים, למעט במבחן בידיעת הלשון.
- תוספת זמן – עולה חדש ועולה ותיק זכאים לתוספת זמן של 15 דקות לכל שעת בחינה.

מסגרות חינוך נוספות

פנימיות

קיימים סוגים שונים של פנימיות: כפרי נוער, בתי ספר חקלאיים, בתי ספר טכניים וישיבות תיכוניות לבנים ואולפנות לבנות.

הפנימיות מיועדות בעיקר לילדים שהגיעו לישראל ללא הורים או לילדים המעוניינים ללמוד מחוץ לבית.

כפרי נוער

כפרי נוער מיועדים בעיקר, אבל לא רק, לתלמידים שאינם מסוגלים להמשיך להתגורר בבתיהם. יש כפרי נוער הפועלים על בסיס "משפחתי", כלומר קבוצת תלמידים מתגוררת יחד, וזוג נשוי מתפקד כ"אב הבית ואם הבית". התלמידים מקבלים הכוונה וייעוץ ברמה אישית, מקבלים סיוע בלימודים ומשתתפים במגוון רחב של פעילויות חברתיות ותרבותיות.

קיימים כפרי נוער ממלכתיים וממלכתיים-דתיים.

את רשימת כפרי הנוער הממלכתיים והממלכתיים-דתיים אפשר למצוא באתר האינטרנט של משרד החינוך: www.education.gov.il.

ישיבות פנימייה

הלימודים בישיבות פנימייה מיועדים לנערים הרוצים לשלב לימודים תיכוניים עיוניים עם לימודי קודש ומסגרות חברתיות. יש מגוון רחב של ישיבות תיכוניות בכל רחבי הארץ.

מסגרות דומות מיועדות לבנות וקרויות אולפנות, מציעות גם הן שילוב של לימודים עיוניים עם לימודי קודש.

כן קיימות ישיבות פנימייה המסווגות כ"מוכרות שאינן רשמיות", והן נמצאות בעיקר במגזר החרדי. הדגש בישיבות אלה הוא על לימודי קודש, אף שיש גם כאלה שבהן נלמדים גם מקצועות חול.

את רשימת הישיבות התיכוניות, האולפנות והמסגרות המוכרות שאינן רשמיות אפשר למצוא באתר האינטרנט של משרד החינוך: www.education.gov.il.

מעונות חסות

מעונות החסות מיועדים לבני נוער במצבי סיכון. מעונות החסות מציעים שירותים המיועדים לסייע לתלמידים להסתגל לחברה.

מעונות חינוך מיוחד

מעונות החינוך המיוחד כוללים פנימיות והוסטלים המיועדים לאוכלוסיות ברמות שונות של יכולות גופניות ושכליות. המעונות מספקים טיפול סיעודי לפי הצורך ולימודים בהתאם ליכולותיהם של התלמידים.

תלמידים מחוננים

משרד החינוך אחראי על איתור תלמידים מחוננים ועל קיום תכניות מתאימות לצורכיהם. כל שנה מפנים בתי הספר תלמידים הנחשבים מחוננים למבחני איתור מיוחדים. מבחני האיתור מתקיימים החל מכיתה ב' או ג'. קבלה לתכנית מיוחדת לתלמידים מחוננים מבוססת על תוצאות מבחנים אלו בלבד.

תלמידים שקיבלו את הציונים הגבוהים ביותר בשלב הראשון של המבחנים עוברים לשלב השני. אלה העוברים את השלב השני מוזמנים להצטרף לתכנית מיוחדת לתלמידים מחוננים באזור מגוריהם. התכניות כוללות שיעורי העשרה בשעות אחה"צ, שיעורי העשרה שבועיים ושיעורים מיוחדים לתלמידים מחוננים בבתי הספר הרגילים.

גם תלמידים עולים יכולים להשתתף בתכניות מיוחדות במקומות מגוריהם. בשל קשיי השפה וההבדלים ברקע התרבותי פותחו מבחנים מיוחדים לילדי עולים. לילדים ממשפחות דו-לשוניות ולילדים ממשפחות של תושבים חוזרים יש מבחן מיוחד.

מידע בנושא תוכניות למחוננים אפשר למצוא באתר האינטרנט של משרד החינוך: www.education.gov.il

תלמידים בעלי צרכים מיוחדים

חוק החינוך המיוחד

"חוק החינוך המיוחד" משנת 1988 קובע שמדינת ישראל חייבת להבטיח מסגרת חינוכית מתאימה לכל הילדים, ללא קשר לרמת התפקוד – הגופני, השכלי או הנפשי – שלהם. החוק חל על ילדים בעלי נכות גופנית, על ילדים מוגבלים מבחינה התפתחותית, על בעלי לקויות למידה ועל ילדים בעלי קשיים רגשיים או קוגניטיביים.

עם זאת, יש לציין שעשויים להיות פערים בין רוח "חוק החינוך המיוחד" ובין יישומו בשטח. במילים אחרות, אף שהחוק מחייב הבטחת מסגרות מתאימות לכל הילדים, לא תמיד ניתן למצוא מסגרת מתאימה במקום המגורים.

מדיניות החינוך המיוחד בישראל היא להשאיר את הילד בתוך מערכת החינוך הרגילה בכל מקרה שהדבר אפשרי, על סמך יכולתו של הילד להשתלב במסגרת. כך למשל משולבים 90% מכל הילדים כבדי הראייה ו-80% עד 85% מכל הילדים כבדי השמיעה בישראל במערכת החינוך הרגילה.

הסיוע לילד יכול להינתן במסגרת הכיתה הרגילה או בכיתת חינוך מיוחד בתוך בית הספר, בהתאם לצורכי הילד.

ילדים שאינם יכולים לקבל את החינוך הדרוש להם בתוך מערכת החינוך הרגילה, ילמדו בבתי ספר לחינוך מיוחד, בבתי ספר לילדים עם מוגבלויות מרובות או בבתי ספר הנמצאים במוסדות לבעלי צרכים מיוחדים.

על פי חוק חינוך מיוחד זכאים התלמידים גם לפיזיותרפיה, או לשירותים פרה-רפואיים אחרים, כנדרש.

משרד החינוך מחלק את המדינה לשישה מחוזות: ירושלים, תל אביב, המרכז, חיפה, הצפון והדרום. לכל מחוז יש רכז חינוך מיוחד משלו. הורים המבקשים לברר את האפשרויות העומדות בפני ילדיהם יכולים לפנות למשרד המחוזי של משרד החינוך (ראו רשימת כתובות ומספרי טלפון).

ילדים עיוורים

תלמידים עיוורים וכבדי ראייה מקבלים שירותי תמיכה במסגרת בתי הספר הרגילים, העשרה וחיזוק המיומנויות במסגרת בתי תלמיד אזוריים.

עולים לקויי למידה

ילד עולה שאובחנה אצלו, טרם עלייתו ארצה, לקות למידה, חשוב מאוד לדווח על כך, ללא דיחוי, לביה"ס. בתי ספר אינם עורכים בדרך כלל מבחנים לאיתור לקויות למידה אצל תלמידים עולים בשנה הראשונה לעלייתם, אלא אם נמסר להם על לקות קיימת.

ילדי עולים במסגרת החינוך המיוחד, יכולים לקבל, במקרים רבים, שעות מיוחדות לעזרה בלימוד השפה העברית.

ועדת השמה של משרד החינוך

כדי להכניס ילד בן 3 עד 18 למסגרת חינוך מיוחד או כדי לאפשר לילד כזה לקבל סיוע מיוחד בתוך בית הספר, יש לבקש תחילה הערכה מטעם ועדת השמה של משרד החינוך.

בקשות בכתב מהורים או מבית הספר מופנות ישירות ליו"ר ועדת ההשמה של משרד החינוך. הורים זכאים לערער על החלטות הוועדה. את הערעור יש להגיש לוועדת הערר בתוך 21 יום ממועד קבלת ההחלטה. את הערעור יש להגיש בכתב למנהל המחוז של משרד החינוך באזור מגורכם, ראו רשימת כתובות ומספרי טלפון.

ועדת ההשמה הכוללת אנשי מקצוע בתחום החינוך המיוחד, רופאי ילדים, פסיכולוגים ועובדים סוציאליים, קובעת את הצורך במסגרת חינוך מיוחד ואת סוג המסגרת שיענה על צרכי הילד.

לפני הפנייה לוועדת ההשמה, על ההורים לוודא שיש בידם כל המסמכים הדרושים: מסמכים רפואיים, תעודות בית ספר, הערכות פסיכולוגיות וכל מסמך רלוונטי אחר. הכינו מספר עתקים של כל מסמך, והיו מוכנים להמציא העתקים לפי הצורך. המסמכים המקוריים ישמשו רק לצורך הצגתם. בשום מקרה אין למסור מסמכים מקוריים לאיש.

מקורות סיוע נוספים

מערכת הסיוע למשפחות עם ילדים בעלי צרכים מיוחדים מכל הסוגים רחבה, מורכבת, ובתחומים רבים קיימת חפיפה בין גופים שונים.

להלן פירוט קצר של הגופים העיקריים האחראים למתן השירותים. הפירוט מיועד למטרות להתמצאות בלבד. שימו לב, לכל גוף אמות מידה משלו למתן השירותים.

שלושה גופים עיקריים, מלבד המסגרות בניהול משרד החינוך, מטפלים בילדים בעלי צרכים מיוחדים ובמשפחותיהם:

- משרד הרווחה
- משרד הבריאות
- המוסד לביטוח לאומי

סיוע של משרד הרווחה

המחלקה לשירותים חברתיים של הרשות המקומית

הכתובת העיקרית לקבלת סיוע למשפחות עם ילדים בעלי צרכים מיוחדים היא המחלקה לשירותים חברתיים ברשות המקומית. מחלקות אלה פועלות בחסות משרד הרווחה, ומעניקות שירותי אבחון, ייעוץ וטיפול, נותנות הדרכה לבני המשפחה והמלצות להשמה במסגרות מתאימות. הרשויות המקומיות יכולות לסייע גם בקבלת כיסוי להוצאות תחבורה, להסדיר עזרה בבית, שיעורי עזר ושירותים אחרים.

המחלקה לשירותים חברתיים אחראית להכנת הפניות הדרושות למוסדות וארגוני סיוע שונים והיא יכולה לספק מידע על ארגונים התנדבותיים ועמותות (מלכ"רים), על קבוצות תמיכה וכדומה.

למידע נוסף, פנו למחלקה לשירותים חברתיים ברשות המקומית במקום מגוריכם. לברור כתובת וטלפון ניתן לפנות למוקד עירוני 106.

אגף השיקום

משרד הרווחה מעניק שירותים לילדים בעלי צרכים מיוחדים ולמשפחותיהם באמצעות אגף השיקום, אגף הטיפול באנשים בעלי מוגבלות שכלית והשירות לאדם העיוור.

אגף השיקום אחראי לילדים בעלי מוגבלויות מכל הסוגים, למעט פגועי מוח, אוטיסטים וחולי נפש, הנמצאים בתחום אחריותו של משרד הבריאות (ראו להלן). מדיניות האגף היא להשאיר ילדים בעלי מוגבלויות בבתיהם, במידת האפשר. אם זאת, משרד הרווחה מפעיל מעונות לילדים בעלי מוגבלויות מרובות.

הסיוע העיקרי שמעניק אגף השיקום ניתן באמצעות מסגרות החינוך המיוחד. הסיוע הישיר למשפחות מוגבל, וניתן בעיקר בצורת קרן לרכישת ציוד כמו מחשבים

מיוחדים שרכישתם אינה מכוסה על ידי מקורות אחרים. סיוע כזה מוענק בכל מקרה לגופו, ולשם כך על המשפחה לקבל הפניה מהמחלקה לשירותים חברתיים של הרשות המקומית.

השירות לאדם העיוור

השירות לאדם העיוור פועל במסגרת מרכזים להתפתחות הילד ומעניק שירותי אבחון וטיפול גרייה לילדים בגיל הרך, כדי לחזק מיומנויות והתנהגויות של הילדים העיוורים.

הפניות לשירות לעיוור נעשות באמצעות המחלקה לשירותים חברתיים של הרשות המקומית.

האגף לטיפול באדם עם מוגבלות שכלית

האגף לטיפול באדם עם מוגבלות שכלית מספק שירותי אבחון, הערכה והשמה במסגרות מתאימות. האגף עושה כל מאמץ להעריך ילדים בשפת אמם. החוק קובע שאת ההערכות יש לבצע אחת לשלוש שנים.

האגף פועל לשילובו של הילד, על פי רמת תפקודו, במערכת החינוך הרגילה או להשמתו במסגרות מיוחדות, כגון מעונות יום המשלבים לימודים ופעילויות בהתאם לרמת הילד.

הפניות לאגף לטיפול באדם עם מוגבלות שכלית היא באמצעות המחלקה לשירותים חברתיים של הרשות המקומית.

סיוע של משרד הבריאות

משרד הבריאות אחראי למתן שירותים לילדים פגועי מוח, אוטיסטים וחולי נפש. המשרד מבצע אבחון והערכה, מספק שירותי טיפול ושיקום, ומפעיל מעונות טיפוליים. לא כל ההליכים האבחוניים והטיפולים כלולים ב"סל הבריאות" ולכן חייבים בתשלום.

המחלקה לשירותים חברתיים של הרשות המקומית יכולה לתת הפניות למשרד הבריאות. הפניות יכולים לתת גם אנשי מקצוע מתחום הבריאות.

טיפול רפואי ושירותים פרה-רפואיים כמו טיפול בליקויי דיבור ופיזיותרפיה ניתנים באמצעות קופת החולים. קופות החולים מחויבות, על פי חוק, לקבל את כל

הפונים ללא קשר לגילם או למצב בריאותם, וכן נדרשות, על פי חוק, לספק "סל" בסיסי של שירותי בריאות לכל חבריהן. ניתן להרחיב את ביטוח הבריאות, מעבר לסל הבריאות, באמצעות ביטוח משלים. לפני הרישום בקופת חולים מומלץ לברר מהו סל השירותים שמספקת כל אחת מקופות החולים ואלו ביטוחים משלימים הן מציעות.

מידע נוסף על מערכת הבריאות ראו בחוברת "שירותי בריאות", אותה אפשר לקבל מגף מידע ופרסום. טופס הזמנה בסוף חוברת זו.

סיוע של המוסד לביטוח לאומי

המוסד לביטוח לאומי מעניק סיוע כספי בצורת גמלה לילד נכה. גמלה זו משולמת למשפחה עם ילד בגיל 18-3, הזקוק לסיוע בביצוע פעולות יומיומיות. הגמלה נקבעת על פי סוג הנכות ומידת הנכות, וכן על פי אמות מידה נוספות שקובע המוסד לביטוח לאומי. עולים יכולים להגיש בקשה לגמלה לאחר שהתגוררו שנה אחת בישראל. לקבלת פרטים נוספים, פנו לסניף המוסד לביטוח לאומי (ראו רשימת כתובות ומספרי טלפון). תוכלו גם למצוא מידע באתר האינטרנט של המוסד: www.btl.gov.il

ארגוני מתנדבים

בישראל קיימות עמותות וארגוני מתנדבים רבים הפועלים למען אנשים בעלי צרכים מיוחדים ומשפחותיהם, כולל אנשים בעלי מוגבלות גופנית, ילדים עם תסמונת דאון, תלמידים בעלי לקויות למידה וילדים עם קשיים רגשיים והתנהגותיים. ארגונים אלה מספקים מגוון רחב של שירותים החל באבחון ושיקום ועד פעילויות חברתיות, ייעוץ, קבוצות תמיכה, סיוע כספי או סיוע מעשי אחר. ארגונים רבים פועלים גם במישור הפוליטי כשדולות לקידום ענייניהן של אוכלוסיות אלה.

מידע על הארגונים השונים אפשר לקבל, בדרך כלל, בקופות חולים, במחלקות לשירותים חברתיים של הרשויות המקומיות, או אצל יועצות הקליטה האישיות במשרד הקליטה.

חינוך משלים וחינוך בלתי פורמלי

מרכזים קהילתיים

כמעט כל אזור מגורים בישראל נמצא בסמוך למרכז קהילתי - מתנ"ס (ראשי התיבות העבריים של מרכז תרבות, נוער וספורט). את המתנ"סים מנהלות הרשויות המקומיות בשיתוף עם משרד החינוך והתרבות וגופים אחרים, להם מגוון כיתות לימוד, פעילויות חברתיות ותרבותיות, פעילויות ספורט, מוסיקה, מחול ומלאכת יד, לכל הגילאים. במתנ"סים רבים יש ספריות, בריכות שחייה ומתקנים אחרים. יש מתנ"סים שבהם קיימת גם תכנית מיוחדת לקליטת עולים, כולל אולפן עברית.

במרכזים קהילתיים רבים מתקיימות תכניות מיוחדות לילדים כולל מעון יום לפעוטות, פעילויות אחר הצהריים וקייטנות קיץ. התכניות לבני נוער כוללות חוגים חברתיים וחוגים בנושאים שונים, פעילויות תרבות ותכניות משלימות למקצועות הנלמדים בבית הספר. יש מרכזים קהילתיים המארגנים פעילויות מיוחדות שתכליתן לסייע לשלב אנשים עם מוגבלויות בקהילה ולספק להם פעילויות נופש פעיל תוך שימת דגש מיוחד על צעירים.

ככלל, הפעילויות במתנ"סים, בייחוד אלה המיועדות לילדים, מתקיימות במקביל לשנת הלימודים בבתי הספר. הפעילויות מתחילות בדרך כלל בספטמבר ומסתיימות במהלך חודש יוני, עם הפסקות בתקופת החופשות בבית הספר. ההרשמה מתקיימת בדרך כלל בקיץ או בתחילת שנת הלימודים.

ההרשמה לקייטנות ולתכניות הקיץ מתקיימת בדרך כלל לקראת סוף שנת הלימודים.

בררו במתנ"ס במקום מגורכם, או במקום בו אתם עתידים לגור, פרטים נוספים על הפעילויות המוצעות. לתשומת לבכם: רוב הפעילויות כרוכות, בדרך כלל, בתשלום.

כתובת המתנ"ס הקרוב למקום המגורים ניתן לקבל במוקד העירוני 106.

חוגים לנוער שוחר מדע

יש אוניברסיטאות ומכוני מחקר המקיימים חוגים לתלמידי כיתות י' ו-י"א המגלים עניין במדע. מורים ומדענים במכונים המתאימים מנחים את החוגים האלה.

ארגוני ספורט

ארגוני ספורט מקבלים בני נוער להדרכה ולהכשרה בענפי ספורט שונים ועשויים ליזום פעילויות ספורט בהתאם ליכולות בני הנוער.

חוגים במוזיאונים

במוזיאונים מתקיימים חוגים וקייטנות (בתשלום) בתחומים רבים הקשורים לאמנות כולל צילום, ציור, פיסול, מחול, תיאטרון בובות, דרמה, קולנוע וכו'.

קייטנות

ברוב הישובים קיימים סוגים שונים של קייטנות. את הקייטנות מנהלים בתי הספר המקומיים, תנועות הנוער וגופים פרטיים. ההשתתפות בקייטנה כרוכה בתשלום. האפשרויות משתנות משנה לשנה, מלבד הקייטנות הרגילות קיימות קייטנות, בנושאים מיוחדים, שמקיימים מוזיאונים, החברה להגנת הטבע ומכוני מחקר (קייטנות מדע). גופים שונים כולל ישיבות תיכוניות מציעים מחנות תורניים המשלבים פעילויות נופש עם לימודי קודש.

המשרד לקליטת העלייה מארגן קייטנות לידי העולים מאתיופיה.

תנועות נוער

תנועות הנוער הן גורם רב השפעה בחברה הישראלית. הן מהוות מסגרת טבעית לקשרים חברתיים וכן משמשות כערוץ מידע, עמדות ורעיונות המקובלים בקרב הנוער הישראלי. הפעילות בתנועות הנוער כוללת סיירות, טיולים, מחנאות (במיוחד בחופשות), התנדבות בקהילה וכן פעילויות תרבותיות, חברתיות וחינוכיות. כל תנועה מכשירה את מדריכיה ומפרסמת ביטאונים משלה. באחדות מהתנועות פועלים רכזי קליטה המסייעים לילדים עולים להשתלב בתנועה. למידע נוסף ראו רשימת כתובות ומספרי טלפון.

החברה להגנת הטבע

החברה להגנת הטבע פועלת לשימור הנוף ושרידי העבר, להגנה על החי והצומח, לשימור ולשיפור איכות הסביבה בישראל ולפיתוח אמצעי מחקר ולימוד להשגת

מטרות אלו. החברה להגנת הטבע מקדישה את רוב מאמציה ומשאביה לפעולות המיועדות לחינוך הציבור לכיבוד הטבע, להבין אותו ולאהוב אותו, ולקבלת אחריות אישית לחזותה של המדינה. מחלקת הטיולים של החברה מציעה מגוון רחב של טיולים ונופש.

החברה להגנת הטבע מיישמת את מטרותיה העיקריות - בהסברה, בשימור ובמחקר באמצעות רשת בתי ספר שדה הממוקמים באזורים גיאוגרפיים שונים בכל רחבי הארץ. רבים מבתי ספר שדה ממוקמים באתרים הנמצאים בלב אזורים בלתי מיושבים. בתי הספר מספקים, בדרך כלל, מגורים וחדרי לימוד לאנשים הבאים לפרקי זמן של ימים אחדים עד שבוע ויותר במטרה ללמוד על המקום, על ההיסטוריה, החי והצומח. רבות מפעילויות החברה מוקדשות לחוגי נוער בנושאים מיוחדים, כמו צפרות, ארכיאולוגיה וכו'.

השכלה גבוהה

בישראל 8 אוניברסיטאות וכן מכללות אקדמיות וטכנולוגיות רבות, מכללות להכשרת מורים, מוסדות ללימודי מקצועות פרה-רפואיים, תיירות ומלונאות, אמנות ותחומים רבים אחרים.

מסלולי הלימודים שונים ומגוונים וסוגי התארים והתעודות רבים ושונים.

האוניברסיטאות בישראל: האוניברסיטה העברית בירושלים, הטכניון בחיפה, אוניברסיטת תל אביב, אוניברסיטת בר אילן, אוניברסיטת חיפה, אוניברסיטת בן גוריון בנגב ומכון ויצמן למדע.

מוסדות נוספים:

האוניברסיטה הפתוחה מציעה קורסים לתואר ראשון במדעי הרוח, במדעי החברה ובמדעי הטבע, והלימודים מבוססים על לימוד עצמי והדרכה.

במכללות האזוריות מוצע מגוון רחב של קורסים, החל בקורסי הכשרה מקצועית קצרה ועד תכניות אקדמיות במדעי הרוח, במדעי החברה ובמדעי הטבע. חלק מהמכללות רשאיות להעניק תואר בוגר, שווה ערך לתואר שמעניקות האוניברסיטאות.

יש מכללות הפועלות כשלוחות של אוניברסיטאות האם, והאוניברסיטה היא המעניקה את התואר. הלימודים בשנה הראשונה והשנייה מתקיימים במכללה, לקבלת התואר הסטודנטים לעיתים נדרשים להשלים את לימודיהם באוניברסיטה עצמה.

שפת ההוראה בכל המוסדות להשכלה גבוהה היא עברית, אף שיש אוניברסיטאות המציעות מספר תכניות או קורסים בשפות אחרות.

דרישות קבלה: כל המוסדות להשכלה גבוהה בישראל דורשים תעודת בגרות או תעודה שוות ערך מחו"ל. ברוב המוסדות דורשים גם עמידה בבחינות הפסיכומטריות.

מכינות

סטודנטים שסיימו את לימודיהם התיכוניים בחו"ל ומבקשים ללמוד באוניברסיטה בישראל נדרשים, בדרך כלל, ללמוד במכינה לפני שיתקבלו למוסד להשכלה גבוהה כסטודנטים מן המניין.

במכינה ניתנת לתלמידים הזדמנות לשפר את הידע בעברית, ביהדות, בהיסטוריה ישראלית ובנושאים כלליים אחרים.

המכינות נמצאות באוניברסיטאות ובמכללות. ההשתתפות במכינה אינה מבטיחה קבלה אוטומטית לאוניברסיטה. התלמידים צריכים, בנוסף, לעמוד בכל דרישות הקבלה האחרות.

מינהל הסטודנטים

מינהל הסטודנטים פועל במסגרת המשרד לקליטת העלייה. המשרד הראשי נמצא בירושלים, והסניפים נמצאים בירושלים, בתל אביב, בחיפה ובבאר שבע. המינהל מעניק סוגים שונים של סיוע כספי ושירותים לסטודנטים זכאים:

- ייעוץ והכוונה לפני הרישום במוסד להשכלה גבוהה
 - מלגת לשכר הלימוד
 - הכנה ללימודים אקדמיים (אולפן עברית ומכינה ועוד)
 - פעילות תרבותית וחברתית מאורגנת
- למידע נוסף, פנו למינהל הסטודנטים. לפי רשימת הכתובות והטלפונים.
- מידע נוסף ניתן למצוא בעלון השכלה גבוהה או באתר האינטרנט של המשרד לקליטת העלייה. www.moia.gov.il.

נספח I: עצות שימושיות

רשימת העצות להלן מבוססת על עצות יועצים מהתאחדויות עולים, אנשי משרד החינוך ואנשי מקצוע בתחום שירותי הנוער.

השתלבות במערכת החינוך

- היו מוכנים לשינוי, היו גמישים. בית הספר הישראלי הטיפוסי אינו שלוחה של בית הספר בארץ מוצאכם. הילדים באים מרקעים שונים, ועשויים להיות שונים מאוד מילדיכם. המשמעת עשויה להיראות רופפת. ייתכן שבכיתה יהיו 40 תלמידים. המתקנים הפיסיים עשויים להיות פחות נוחים מאלה שהילד רגיל אליהם. ייתכן שתכניות שיעורי העזר לא יביאו לתוצאות שאתם מצפים להן. השתלבותו של הילד עלולה להימשך יותר משציפיתם. היו סבלניים. פנו לאנשי מקצוע לקבלת ייעוץ.
- שמרו על קשר עם בית הספר באמצעות מנחך הכיתה, או רכז קליטה של בית הספר, והמורים המקצועיים השונים. נצלו את שעות קבלת ההורים לשיחה על קשיים שהתעוררו. ייתכן שהמנהל או סגן המנהל יוכלו להיפגש אתכם כדי לשוחח על הנושאים המטרידים אתכם. באשר להתנדבות הורים, קשה לייעץ עד כמה להיות מעורבים. הרבה תלוי בנכונותו ובפתיחותו של המנהל להצעות ולפעולות התנדבות. ואולם ככלל, בתי הספר שמחים בדרך כלל להיעזר בהורים המתנדבים ללוות נסיעות וטיולים ולסייע באירועים ובפעילויות חברתיות.
- בררו מהו הסיוע הניתן לתלמידים עולים. יש בתי ספר המעניקים תשומת לב רבה יותר לתלמידים עולים ולתלמידים בעלי צרכים מיוחדים. ואולם גם כשהכוונות טובות, ברוב בתי הספר אין די אנשי סגל ואין די משאבים כספיים. המנהל הוא הכתובת העיקרית למידע על האפשרויות שבית הספר יכול להעמיד לרשות הילד, אל תחששו לפנות ישירות אליו. אם בית הספר אינו מציע לכם סיוע והקלות, בקשו לקבלם ואל תותירו עד שתקבלו את המגיע לילדכם.
- אם רמת העברית שבפיכם אינה מאפשרת לכם להבין את הנאמר בשיחות עם המורים ובימי הורים, תוכלו להביא אתכם ידיד או שכן דובר עברית שיעזור לכם.

- ודאו שלילד יש כל הציוד הדרוש לו בבית הספר – ספרים, מחברות, תיקיות ותלבושת אחידה, אם נהוגה. ודאו שאתם וילדכם פועלים לפי כל הכללים שנקבעו על ידי רשויות בית הספר.
- רוב המורים והמנהלים בישראל סבורים, שכאשר מדובר בעולים, יחס חיובי ללימודים חשוב לא פחות מההישגים. ככלל, מורים יושיטו עזרה ויהיו סבלניים כל עוד הם מרגישים שאתם וילדכם עושים מאמץ.
- למה תוכלו לצפות כאשר הילד נכנס לראשונה לכיתה? ברוב המקרים הוא לא יבין את הנאמר. הוא עלול לחוש מנותק ומנוכר. יתרה מזאת, הוא עלול לחוש נחות. לפתע, לאחר שהיה תלמיד טוב, מעולה או אפילו ממוצע, הוא חש כאילו איבד את כל מיומנויות ההתמודדות שלו מאחר שאינו מסוגל לתקשר ואינו מכיר את כללי המשחק בסביבה החדשה. בשלב זה יש לעודד אותו ולהבטיח לו שעצם הישיבה בכיתה, גם אם אינו מבין, מחוללת שינוי. ילדכם יטמיע את השפה בדיוק כפי שתינוק עושה זאת. יום אחד הוא יגלה שהוא מבין ומסוגל לתקשר. בינתיים עליו להראות שהוא משתדל לעשות לפחות חלק מהעבודה, ללמוד בעזרת מילון, לשאול שאלות ולהשתתף בכיתה. אם יעשה כן הוא יתקדם והמורה ידע שהוא משתדל.
- ברוב בתי הספר ההורים מוזמנים לימי הורים כשלוש פעמים בשנה. עם זאת, אתם רשאים להתקשר למורה ולבקש פגישה. כמו כן, תוכלו לבקש מהמורה למסור לכם דוחות התקדמות שבועיים או חודשיים. רוב המורים בישראל מגלים נכונות להיפגש עם הורים. יש אף כאלה המאפשרים להורים לטלפן אליהם הביתה.
- לעתים, אם הדבר אפשרי, מומלץ לקחת מורה פרטי שיתרגל עם הילד נושאים מורכבים יותר בלשון, יסייע בהכנת שיעורי בית ובבניית כישורי שפה. שיעורי עזר עשויים להועיל מאוד בשנה-שנתיים הראשונות בישראל. בדרך כלל אי אפשר לסמוך על כך שבית הספר ייתן לילד שיעורי עזר בכמות הדרושה. התלמיד מוערך על פי כישורי השפה שלו, מאחר שרוב הבחינות, ברוב המקצועות, הן בצורת שאלות פתוחות.
- השתלבות מוצלחת תלויה במידה רבה בתלמיד ובמוכנותו להשתתף בפעילויות בבית הספר ומחוצה לו (קבוצות נוער, ספורט וכו'), בחיים החברתיים של חבריו החדשים. הניחו לילד לקבוע את הקצב שלו.
- אם הילד מתקשה במיוחד בקליטת השפה העברית או בקריאה וכתביה, ייתכן שיש מקום לבחון אותו כדי לברר אם יש לו לקויות למידה.

- אל תהססו לשאול שאלות. הנהלת בית הספר או נציגים של משרדי ממשלה אינם מנדבים תמיד את המידע הקיים.

ילדים בתהליך קליטה

- מעבר לקהילה חדשה עלול להיות חוויה לא קלה לכל המשפחה. מעברים קוטעים חברויות. בדרך כלל, ככל שהילד גדול יותר, הפרידה מהחברים קשה יותר. יש ילדים שאינם רוצים, או אינם מסוגלים, לשוחח על הרגשותיהם. הורים יכולים לסייע אם יבטאו במילים את מה שלדעתם הילד מרגיש ויאמרו לילדים שהם מבינים אותם ושמותר להם להרגיש כפי שהם מרגישים.
- תהליך הקליטה של משפחות רבות כרוך ביותר ממעבר אחד. יש ילדים המתקשים להסתגל בכל פעם מחדש למסגרת חדשה. המעברים יכולים להיות קלים יותר כשההורים נותנים לילדים הזדמנות להיפרד כיאות ממקום המגורים. צלמו תמונות או ערכו מסיבת פרדה מהחברים. תנו לילדים לארוז בעצמם את מזוודותיהם. אפשרו לילדים לקבוע, ככל שהדבר אפשרי, את מראה חדריהם החדשים.
- הורים יכולים לסייע לילדים בכך שיעודדו אותם לשמור על קשר עם חברים וקרובים באמצעות טלפון, מכתבים ודואר אלקטרוני.
- השתדלו למצוא במקום מגוריכם החדש ילדים שתוכלו להפגיש עם ילדיכם, גם אם אינם לומדים באותו בית ספר. השתדלו לתכנן אירועים מיוחדים או להחזיק בבית משחקים וצעצועים מיוחדים, כדי לעודד את ילדי השכונה ואת החברים לכיתה לשחק עם ילדיכם.
- כשמדובר במתבגרים, העלייה עלולה לעורר רגשות כעס, דיכאון ואובדן ההערכה העצמית, דווקא בשלב בו נדרשים המתבגרים ללמוד להיות עצמאים ולנהל בעצמם את חייהם. חשוב לתת בידיהם שליטה גדולה, על היבטים רבים ככל האפשר של חייהם. כך למשל, תנו להם, אם ניתן, להחליט באיזה בית ספר ברצונם ללמוד. אם הם רוכשים חברים שאינם לרוחכם, הימנעו מביקורת (למעט כמובן חברים העלולים להזיק להם). בדומה לכך, חשוב לכבד את החלטותיהם של בני העשרה לגבי השירות הצבאי.
- עודדו את ילדיכם בני העשרה להשתתף בפעילויות כמו ספורט או תנועות נוער, בהן יוכלו להשתלב ולהרגיש סיפוק והערכה עצמית.
- עם הזמן, כשילדיכם יתחילו להסתגל לחיים בישראל, ויהפכו יותר "ישראלים", הם ידרשו לתפקד כיאות בבית הספר, בצבא ובמקומות אחרים בהם הם

עלולים להיפגע אם לא יהיו בידיהם הכלים החברתיים והתרבותיים המתאימים. ייתכן שהם יראו לכם יותר אסרטיביים ופחות מנומסים מכפי שהייתם רוצים. ילדים ישראלים נוטים להיות עצמאיים מוקדם יותר, ויש להניח שגם ילדיכם ירצו להיות כמוהם. אל תראו זאת כבגידה. השתדלו כמובן להקנות להן את הערכים החשובים בעיניכם, אבל הכירו בצורך של ילדיכם להשתלב בחברה הישראלית.

היעדרויות מבית הספר

- חוק חינוך חובה קובע שעל ההורים מוטלת האחריות לכך שילדיהם יגיעו לבית הספר באופן סדיר. ואולם, הורים רבים מגלים שילדיהם נעדרים מבית הספר רק כשהבעיות מחריפות, כלומר כשבית הספר או קצין הביקור הסדיר מודיעים להם על היעדרויות. ייתכן שבית הספר יודיע לכם על היעדרויות רק כאשר הילד יהיה על סף נשירה, או שלא יודיע לכם כלל, עליכם להיות בקשר עם בית הספר אם מתעורר אצלכם חשד כלשהו שהילד נעדר מהלימודים.
- היעדרות היא פעמים רבות טקטיקה שילדים, ובעיקר מתבגרים, נוקטים כדי לבטא את מצוקתם. היעדרות יכולה לבטא פשוט אי-שביעות רצון מבית הספר אך היא גם יכולה להיות קריאה לעזרה שבבסיסה בעיה כמו דיכאון, למשל.

כיצד למנוע נשירה מבית הספר

- תנו לילדים חופש גדול ככל האפשר בבחירת בית הספר. הבחירה צריכה להיעשות על פי צורכיהם והעדפותיהם.
- אם הילד אינו מרוצה מבית הספר שלו ומבקש לעבור לבית ספר אחר, סייעו לו לבדוק את האפשרויות הפתוחות בפניו. אפשרו לילד להביע את רגשותיו השליליים כלפי מורה מסוים או שיעור מסוים. אם נראה שקיימת בעיה רצינית, נסו לפתור אותה עם הילד ועם המורה.
- הסבירו לילד את התוצאות של היעדרות מבית הספר.
- לפעמים הילדים אינם טורחים להגיע לשיעורים מאחר שאלה נראים להם משעממים ולא מאתגרים. תלמידים אלה יכולים להיות מצטיינים ולסיים את הלימודים בהצלחה, אם יצליחו במבחנים ובבחינות הבגרות. אם ילדכם נעדר משיעורים משום שהם אינם מספקים לו דרך לביטוי כשרונותיו ויצירתיותו,

השתדלו למצוא לו פרוייקטים ומסגרות שיציעו לו הזדמנויות רבות יותר לביטוי עצמי.

- אם אתם מגלים שילדכם נעדר מבית הספר, פעלו בעצה אחת אתו ועם בית הספר כדי לגלות את הסיבות האמיתיות ולטפל בהן. אם אתם סבורים שההיעדרות נובעת מדיכאון או מבעיה אחרת, התייעצו עם איש מקצוע. והחשוב מכל, אל תנסו להכריח ילד לשוב לבית הספר מבלי לטפל בסיבות להיעדרו. יש להניח שהדבר רק יביא להיעדרויות חוזרות ונשנות ויחריף את הבעיה.

נספח II: שירותי נוער – לאן לפנות

- מקורות הסיוע לבני נוער, להורים ולמשפחות הם רבים, להלן רשימה חלקית.
- יועצות הקליטה במשרד לקליטת העלייה יכולות להפנותכם למקורות הסיוע המתאימים. גם מוקד המידע הטלפוני הארצי לש משרד הקליטה, 03-9733333, הפועל 24 שעות ביממה, יכול לענות על שאלות ולמסור מידע.
 - משרד החינוך מפעיל קו פתוח לתלמידים, בו אפשר לקבל מידע על תקנות בתי הספר, על זכויותיהם של תלמידים וילדים ועל נושאים אחרים, ראו רשימת כתובות ומספרי טלפון.
 - בכל בית ספר צריכה להימצא יועצת חינוכית שתפקידה ליעץ לתלמידים ולהורים ולהפנותם למקורות סיוע אחרים. ישנם בתי ספר המעסיקים פסיכולוג או עובד סוציאלי.
 - משרד החינוך מעניק שירותי ייעוץ והכוונה באמצעות שירות הייעוץ הפסיכולוגי שפ"י. ההפניה לשפ"י נעשית באמצעות בתי הספר.
 - במשרד החינוך פועלת יחידה לקידום נוער המספקת שירותים להתערבות במצבי משבר, הכוונה וייעוץ במגוון נושאים. ראו רשימת כתובות ומספרי טלפון.
 - משרד הרווחה מפעיל לשכת ייעוץ לאזרחים בשם ש"ל – שירות ייעוץ לאזרח. הלשכות מופעלות בתיאום עם הרשויות המקומיות ומספקות מידע, ייעוץ והפנייה למקורות סיוע. הייעוץ ניתן בתחומים שונים: שירותים ממשלתיים, חינוך, המוסד לביטוח לאומי, שאלות משפטיות, בעיות משפחתיות, בעיות בריאות ועוד.
 - ברשויות המקומיות קיימות מחלקות לשירותים חברתיים המנוהלות על ידי משרד הרווחה. המחלקות לשירותים חברתיים מספקות הכוונה, ייעוץ וטיפול פרטני, משפחתי או קבוצתי. המחלקות מכוונות את הפונים אליהן גם למקורות סיוע אחרים. לפרטים פנו למוקד העירוני 106.
 - השירות לילד ולנוער במשרד הרווחה נותן טיפול, סיוע ושירותי הגנה לילדים ובני נוער הנמצאים בסיכון. ההפנייה נעשית באמצעות המחלקות לשירותי רווחה של הרשויות המקומיות.
 - משרד הבריאות מספק מספר שירותים בתחום בריאות הנפש הכלולים בסל שירותי הבריאות, ביניהם אבחון והערכה, ייעוץ פרטני, משפחתי וקבוצתי, התערבות פסיכולוגית במצבי חירום וטיפול שיקומי ונפשי. מקצת השירותים

כרוכים בתשלום. מידע על מקורות סיוע מתאימים אפשר לקבל בדרך כלל מרופא המשפחה או ממזכירות קופת החולים.

- כמעט בכל רשות מקומית פועלות תחנות לבריאות הנפש שמפעילות הרשויות המקומיות, יחד עם משרד הבריאות. כל אדם המרגיש צורך ביעוץ יכול לקבוע תור בתחנה המקומית לבריאות הנפש, שם עליו למלא שאלון. סגל התחנה קובע את דרך הסיוע המתאימה. ברוב המקרים התשלום נקבע על פי הכנסת המשפחה. לבירור מקומה של התחנה לבריאות הנפש במקום מגורכם, פנו למוקד העירוני 106.

- משרד הבריאות מפעיל מרכזים להתפתחות הילד בהם ניתן טיפול וייעוץ לילדים ובני נוער. סוגי הבעיות בהן מטפלים במרכזים אלה כוללים:

- התפתחות מוטורית מעוכבת

- בעיות נוירולוגיות

- בעיות ראייה או שמיעה

- התפתחות דיבור מעוכבת

- בעיות התנהגותיות

- מצבים הפוגעים בהתפתחות הגופנית והקוגניטיבית

- בעיות נפשיות

מידע על המרכז להתפתחות הילד באזור מגורכם תוכלו לקבל בקופת החולים או במחלקה לשירותים חברתיים של הרשות המקומית.

- "הפוך על הפוך" הוא מרכז מידע וייעוץ לצעירים הפועל כבית קפה, בחסות המשרד לקליטת העלייה ובשיתוף עם גופים נוספים, ביניהם משרד החינוך ומשרד הרווחה. במרכזים אלה אפשר לקבל ייעוץ ומידע במגוון של נושאים. המרכזים יכולים להפנות את הצעירים למקורות סיוע נוספים, ראו רשימת כתובות ומספרי טלפון.

- במשרדים המחוזיים של משטרת ישראל יושבים קציני נוער ועובדים סוציאליים היכולים לסייע להורים בהפניות ובייעוץ. הפונים אליהם מתבקשים להזדהות.

- ארגוני העולים יכולים לייעץ ולמסור מידע בנושאים הקשורים לבית הספר ולהיבטים אחרים של הקליטה

- מרכז הרמוניה – המרכז להכללה, מסייע לילדים עם מוגבלויות גופניות, קשיי למידה ובעיות רגשיות וחברתיות. בין השירותים שמציע המרכז יש פרויקטים לסייע לילדי עולים בעלי צרכים מיוחדים, וכן שירותי תמיכה לילדים בעלי צרכים מיוחדים הלומדים בכיתות רגילות.
- ארגון ראש פינה מסייע למשפחות עולים ביעוץ על אפשרויות חינוכיות לילדים בעלי מוגבלויות.
- אוזן קשבת וער"ן מפעילים מוקדי סיוע נפשי טלפוני לילדים ובני נוער, קיימים מספרי טלפון בכל רחבי הארץ, ראו רשימת כתובות ומספרי טלפון. אוזן קשבת מיועד לילדים ובני נוער, לער"ן יש קו ייעודי לילדים ובני נוער בנוסף לקו הרגיל, הפתוח לכל הגילאים.
- הרשות למלחמה בסמים מפעילה קו פתוח למידע וייעוץ. ראו רשימת כתובות ומספרי טלפון.
- בתנועת הנוער העובד והלומד אפשר לקבל מידע על זכויותיהם של בני נוער עובדים, ובמקרים של ניצול יכולה התנועה להגיש ייעוץ משפטי או סיוע משפטי. ראו רשימת כתובות ומספרי טלפון.

כתובות ומספרי טלפון

מספרי טלפון ומקצת הכתובות משתנים לעתים תכופות בישראל. אם אינכם מצליחים להתקשר למספר מסוים, חפשו במדריך טלפון עדכני או פנו למודיעין 144. כשמשנים מספר טלפון, אין בהכרח הודעה מוקלטת, לפיכך, אם אינכם מצליחים לקבל תשובה, בדקו אם המספר נמצא עדיין בשימוש.

טלפון

כתובת

המשרד לקליטת העלייה

משרד ראשי

רח' קפלן 2, קרית בן גוריון, בניין ב' ירושלים, 91950
מרכז מידע טלפוני 24 שעות ביממה, בשפות העולים
אתר האינטרנט www.moia.gov.il
info@moia.gov.il
פקס לכבדי שמיעה
פניות הציבור
פקס 02-6752741
מינהל הסטודנטים רח' הלל 15, ירושלים
תושבים חוזרים: רח' הלל 15, ירושלים

מחוז ירושלים והדרום

ירושלים, רח' הלל 15
מינהל הסטודנטים
02-6222807 פקס 02-6214555
02-6222807 פקס 02-6214538/4543/4559 טל'

כתובת

טלפון

לשכות

02-6214524 ,6214555	ירושלים, רח' הלל 15,
02-6249398 פקס	
08-6790770 ,08-6790777	אשקלון, רח' העבודה 1,
08-9789055	השפלה, רמלה, רח' הרצל 91,
08-9208019 פקס	

סניפים

02-9939102/3/4	בית שמש, רח' השבעה 10,
02-9939116 פקס	
02-9962288	קריית ארבע, מועצה מקומית,
02-9964277 פקס	
08-6878662/4 ,08-6878666	טל' 5, לכיש
08-6878660 פקס	
08-8581688 טלפקס	קריית מלאכי, קניון הקריה, רח' ז'בוטינסקי, קומה ב',
08-9789066	מודיעין, מגדלי לבנון 15/23,
08-9208019 פקס	

מחוז תל אביב והמרכז

03-5209118 ,03-5209133	רח' אסתר המלכה 6, תל אביב,
03-5209153 :פקס	
03-5209155	מינהל הסטודנטים
03-5209178 פקס	

לשכות:

03-5209111	תל אביב, אסתר המלכה 6,
03-5209173	פקס
08-8546000	אשדוד, שד' מנחם בגין, מרכז צימר, שער 1, קריית הממשלה,
08-8668030	פקס
03-5023111	חולון, רח' אילת 36,
03-5056997	פקס
03-9427000	ראשון לציון, רח' ישראל גלילי 3,
03-9525893	פקס
09-7632800	השרון, כפר סבא, רח' התע"ש 23,
09-7663515	פקס
09-8890300	נתניה, רח' ברקת 3,
09-8629435	פקס
03-9123000	פתח תקוה, רח' ההסתדרות 26,
03-9312606	פקס

סניפים:

08-9378000	רחובות, רח' בנימין 12,
08-9390256	פקס

מחוז חיפה והצפון

04-8631111	חיפה, שד' פל"ם 15, בניין א',
04-8631110	פקס
04-8631140 / 1	מינהל הסטודנטים
04-8631142	פקס

לשכות:

04-8632321	חיפה, שד' פל"ם 15,
04-8632336	פקס
04-8807400	המפרץ, קריית ביאליק, רח' המייסדים 7,
04-8742957	פקס

כתובת

טלפון

04-9086300	כרמיאל, בניין ביג,אזור התעשייה,
04-9580875 פקס	
04-6025300	נצרת, רח' המלאכה 52, בניין "לב עסקים"
04-6564019 פקס	
04-6108400	חדרה, רח' הלל יפה 13
04-6108417 פקס	

סניפים:

04-6720399	טבריה, רח' השומר 47,מרכז קליטה, בניין 2
04-6717061 פקס	
04-6540331 טלפקס	מגדל-העמק, רח' ניצנים 45, מרכז מסחרי, קומה ב'
04-9950404, 04-9950400 טל'	נהריה, דרך העצמאות 9
04-6098300/1	עפולה, רח' יהושע 28
04-6098305 פקס	
04-6818400 טל'	קרית שמונה, בניין צחר, כיכר צה"ל
04-6818405 פקס	
04-6920218	צפת, קניון שערי העיר, בניין קלאב מרקט, קומה ב'
04-6820571 פקס	
04-9078311	מעלות, רח' מעלה הבנים 302
04-9078312 פקס	

מחוז באר שבע והנגב:

08-6261216	באר שבע, רח' זלמן שז"ר 31, בית אושירה,
08-6261231/228/230 טל'	מינהל הסטודנטים
08-6261240/41 פקס	

לשכות:

08-6261240	באר שבע, רח' זלמן שז"ר 31,
08-6280529 פקס	
08-9938666	הנגב המערבי, נתיבות, רח' רבי עקיבא 11,
08-9938660 פקס	

סניפים:

08-6341621	אילת, שד' התמרים, קריית המשרדים
08-6372367	טלפקס
08-6592444/2	ערד, רח' יהודה 34
08-6592440	פקס
08-6563881/2	דימונה, רח' הצאלה 8
08-6563880	פקס
08-6897033	שדרות, רח' הוורד 364/7
08-9961284	אופקים, רח' גולומב 29
	ירוחם, מתנ"ס צבי בורשטיין, יש להתקשר לסניף דימונה
08-6595497	מצפה רמון, רח' נחל ציחור 4, בניין מועצת הפועלים

משרד החינוך

02-5602222	המשרד הראשי רח' שבטי ישראל 34 ירושלים 91911 www.education.gov.il
1-800-250-025	מרכז מידע
1-800-222-003	קו פתוח לתלמידים, חיוג חינם
1204	קו חירום בנושא אלימות
02-5602538/9	או מענה ברוסית בימים ג' ו-ה' בשעות 8:00-12:00
02-5603754	פקס www.education.gov.il.kav_patuach
03-6896193	היחידה לקידום נוער
02-5602962/3	המחלקה לחינוך מוכר שאינו רשמי
02-5603280/1	המחלקה לחינוך מיוחד נציב החינוך המיוחד
02-6896102	ועדת השמה
02-5602489	אגף הבחינות
02-5602206	פניות ציבור

טלפון	כתובת
	משרדים מחוזיים
02-5602222	מחוז ירושלים, רח' כנפי נשרים 22 ירושלים 95464
04-6500111	מחוז הצפון, נצרת עלית בית הממשלה
04-8632666	מחוז חיפה, רח' חורי 2 חיפה 33045
03-6896666	מחוז תל אביב, רח' השלושה 2 תל אביב 61092
08-6263333	מחוז הדרום, רח' הנשיאים 15 באר שבע
106	מוקדים עירוניים - קו המידע של הרשות המקומית
1-800-50-60-60	שי"ל - שירות ייעוץ לאזרח של משרד הרווחה www.shil.huji.ac.il
	הסתדרות הנוער העובד והלומד
03-7651212	טל-מסר 24 שעות ביממה
1-800-220-000	אלימות במשפחה - קו פתוח ארצי
1202	קו פתוח לנפגעי תקיפה מינית
	ער"ן - עזרה נפשית בטלפון
1201	קו מצוקה 24 שעות ביממה
04-8672223	מענה ברוסית Eran20@inter.net.il
1-800-282-928	נוער עונה לנוער - סיוע לנוער
02-6249959	

טלפון	כתובת
	מרכזי נוער הפוך על הפוך
	רשימה חלקית:
08-8677532	אשדוד, רח' הבנים 2
08-6287699	באר שבע, רח' הדסה 65 b_sheva@hafuch.org.il
04-8102118	חיפה, דרך הים 11
09-7419643	כפר סבא, רח' דוד אלעזר 3 k_saba@hafuch.org.il
04-8741769	קרית ים, רח' שפירא 12
04-6904932	קרית שמונה, קניון שמונה, קומה 3 Hafuchx2@hotmail.com
03-5280594	תל אביב, דיזנגוף סנטר, קומה 3 ta@hafuch.org.il
1-700-500-508	הקו הפתוח של הרשות למלחמה בסמים www.antidrugs.org.il hotmail@antidrugs.org.il
1-800-35-82-03	האגודה הישראלית למען ילדי עולים

תנועות נוער

רשימה חלקית של תנועות הנוער:

- הצופים, אגף זהות יהודית וקשר עם תפוצות, 03-6303677
- בני עקיבא, רכז קליטה, משה סלומון 02-5693140
- השומר הצעיר, רכז קליטה, רודריגו רמיניק 03-5255666
- הנוער העובד והלומד, רכזת קליטה, נעמה חורב 03-5125125
- 054-6734486
- מחנות העולים, רכז קליטה, יובל אלבינצר 03-5350157
- האיחוד החקלאי, רכזת קליטה, ברוכי מגל 03-5620621/2/3
- הנוער הדתי.העובד, רכז קליטה, עוז תמרי 03-6390248/50/58
- 054-8001076
- הנוער העובד הלאומי, רכז קליטה, קטרינה רוטמן 03-9043352
- 050-6559375
- מכבי הצעיר, רכז קליטה, אסף גורן 03-6773566
- בית"ר, רכזת קליטה, לילך הרשקוביץ-פרטר 03-6210625
- עזרא, רכז קליטה, רחל פרידמן 052-8990163 ,02-5371640

רגע מזמנר

מתוך רצון לשפר ולייעל את המידע המוגש לך, נודה לך מאוד, אם תואיל לענות על השאלות שלהלן:

1. היכן קיבלת את הפרסום "מערכת החינוך בישראל" (מהדורה ראשונה)

נתב"ג / נמל משרד הקליטה מקום אחר, פרט _____

2. באיזו מידה סיפק לך פרסום זה את המידע המבוקש?

1 2 3 4 5

הערות: _____

3. האם פרסום זה סייע לך בתהליך הקליטה בישראל?

כן / לא, פרט _____

4. האם המידע בפרסום זה מנוסח בצורה מובנת וברורה? כן / לא, פרט

5. חווה דעתך על פי דירוג מ-1-5 (5 הוא הרמה הגבוהה ביותר)

1	2	3	4	5	☐ מידת בהירות הניסוח
1	2	3	4	5	☐ מידת פירוט מספקת
1	2	3	4	5	☐ עיצוב החוברת
1	2	3	4	5	☐ מידת השימוש בחוברת

נודה לך אם תענה על מספר שאלות המיועדות לשימוש המשרד בלבד:

מקצוע: _____ מין: זכר נקבה גיל: _____

ארץ מוצא: _____ שנת עלייה: _____

מקום מגורים: _____ תאריך: _____

את הטופס המלא נא לשלוח על פי הכתובת:

המשרד לקליטת העלייה, אגף מידע ופרסום,

רח' הלל 15, ת.ד. 13061, ירושלים, מיקוד 91130,

או לשלוח באמצעות פקס מס' 02-6241585 או לחלופין, ניתן להניח את הטופס בתיבת

שירות לציבור במשרד הקליטה הקרוב למקום מגוריך.

תודה על שיתוף הפעולה וקליטה קלה ומוצלחת.

רשימת פרסומים בעברית

- מדריך לעולה
- דיור
- תעסוקה
- ביטוח לאומי
- שירות עולים בצה"ל
- לאן לפנות
- זכויות של אנשים עם מוגבלות
- מרכזי הכוונה לתעסוקה
- קליטת מדענים עולים
- מערכת החינוך בישראל
- רישום עולים לקופות חולים
- מצפים לך בבית
- נפגעי פעולות איבה
- מפת ישראל
- לוח שנה עברי מנוקד
- אגרת ברוכים הבאים לישראל (דו לשוני)
- חוברת לחג השבועות (דו לשוני)
- גלויה ומגנט מרכז מידע טלפוני

אל: המשרד לקליטת העלייה, אגף מידע ופרסום
רח' הלל 15, ירושלים 94581
טל-פקס: 02-6241585

שם _____

כתובת _____

מיקוד _____

